

Møte onsdag den 12. oktober 2016 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 6):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Sør-Trøndelag fylke, Aud Herbjørg Kvalvik, tar nå sete.

Representanten Oskar J. Grimstad vil fremsette et representantforslag.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:00:47]: Då har eg den gleda, på vegner av Frank Bakke-Jensen og meg sjølv, å fremje eit forslag om å utvide områdeåtgangen i det kvoteregulerte fisket etter kongekrabbe.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:01:14]: Eg vil på vegner av meg sjølv fremja eit forslag om ein nasjonal handlingsplan for arbeidet mot hepatitt C med mål om å utrydda hepatitt C i Noreg.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:37]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:02:06]: Alt vi skal få til i landet vårt, avhenger av at vi er i arbeid, og at vi har kvalifikasjoner og utdanning til å ta tak i nye jobber, ikke minst med tanke på det teknologiske og grønne skiftet vi står foran. Sammenliknet med andre land er vi bra stilt, men det er en dårlig standard for å sammenlikne med utviklingen i Norge fordi norske utviklingstrekk ikke er lovende. Det handler om et større bilde i arbeidsmarkedet enn det som er resultatet av en fallende oljepris, som har rammet deler av landet vårt. Ledigheten er den høyeste på 20 år. Andelen på arbeidsmarkedet er den laveste på over 20 år, og en tredjedel av befolkningen er ikke i arbeid. Selv om befolkningen vår fortsetter å øke, har det det siste halvannet året blitt 13 000 færre sysselsatte i Norge, 26 000 færre i privat sektor. Særlig bekymringsfull er situasjonen blant de unge. Andelen unge som er sysselsatt, har ikke vært så lav på over ti år.

Så er det en gruppe som tradisjonelt har ligget høyt i sysselsetting. Det er menn i 30–35-årene, som er i en negativ utvikling. Denne gruppen hadde 5 pst. utenfor ar-

beidsmarkedet på 1970–1980-tallet. Nå er det tallet over 15 pst.

Regjeringen forventer samme høye ledighet i 2017 som i 2016. Samtidig kutter de en tiltakspakke som var laget for situasjonen, som altså forventes å fortsette. I budsjettmaterialet beskrives utviklingen med en stadig større andel av befolkningen utenfor arbeid. På side 22 i nasjonalbudsjettet står det:

«Denne utviklingen ser ut til å fortsette fremover.»

Det mener jeg minner om passivitet fra regjeringen når det gjelder noen underliggende utviklingstrekk i vårt arbeidsmarked, som er alvorlig – for bærekraften i velferdssystemet vårt, for mennesker, særlig unge mennesker.

Statsministeren har tidligere uttalt at ledigheten i Norge er lav, og spørsmålet mitt er: Mener statsministeren fortsatt at ledigheten er lav, og har hun en strategi for å snu utviklingen hvor en stadig større andel er utenfor arbeid?

Statsminister Erna Solberg [10:04:18]: Jeg er enig med representanten Gahr Støre i at det er bekymringsfullt når sysselsettingsandelen i Norge går ned. På lang sikt er norsk økonomi avhengig av at sysselsettingsandelen går opp. Vi skal bære større utgifter for en del av befolkningen som blir eldre, ved forhåpentligvis å ha enda flere folk i arbeid og å bli enda mer produktiv i årene som kommer. Det er en krevende utfordring.

Det er også grunnen til at denne regjeringen har satt fokus på hva som er årsakene til at folk ramler utenfor arbeidslivet. Det er derfor vi har fremmet flere forslag som er knyttet til å gi kompetanse og kunnskap til dem som står utenfor eller i fare for å stå utenfor. Det var derfor vi i Bondevik II-regjeringen etablerte det som den gangen het Ny sjanse, som er kompetansehevelse for folk i arbeidslivet som mangler grunnleggende kompetanse, og som vi har økt betydelig også i denne perioden. Det er derfor vi tar på alvor integreringspolitikken, for vi ser at det er viktig å få enda flere av dem som kommer hit, raskere inn i arbeid. Derfor legger dette budsjettet opp til at vi skal ha betydelige økninger i tiltak som bidrar til at folk raskere kommer i jobb. En av de viktige reformene som vi nå gjennomfører, er bl.a. å sørge for at de som har videregående utdanning fra hjemlandet, men som ikke får godkjent den i Norge, likevel får rett til videreutdanning i Norge, noe som vil gjøre at mange som føler seg i en limbosituasjon uten rettigheter, gjør det bedre.

Det at sysselsettingsraten går ned, er ikke noe nytt. Toppåret i Norge var 2008. Siden 2008 har sysselsettingsraten falt med ca. 4,8 pst. 3,3 pst. av dette skjedde før 2013. Det er vel også derfor LOs leder 7. januar 2016 sa:

«Vi har ikke klart å øke sysselsettingen i takt med befolkningsveksten etter finanskrisen. Vi står med en manko på 100.000–150.000 jobber i dag.»

Dette er en utvikling som vi har sett i årene etter 2008. Regjeringen tar denne på alvor og setter i verk tiltak for å gjøre noe med det.

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:32]: Ja, det er verdt å lytte til LOs leder på dette området og på andre områder når det gjelder forslag til politikk som virker. Jeg mener å påvise at i de fire årene som regjeringen har sittet og hatt ansvar, er disse underliggende trekkene ikke tatt tak i på alvor.

Det som derimot er tatt ganske tak i, er bruken av oljepenger. Budsjettdokumentene gir ganske illustrerende beskrivelse av hvordan høy oljepengebruk i liten grad har resultert i nye arbeidsplasser – bidratt på det området. På fire år har regjeringen økt oljepengebruken med 100 mrd. kr. Det er mer enn den økte i åtte år med den forrige regjeringen. I nasjonalbudsjettet forteller regjeringen i klartekst at kommende regjeringer kan glemme en slik innfasing – 35 mill. kr pluss i 2016, forventet 20 mrd. kr pluss i 2017. Så står det å lese at for 2018 og årene etter kan man regne med å bruke 4 mrd. kr mer. Det er altså en bråstopp.

Spørsmålet da er: Hvilke tanker gjør statsministeren seg om det handlingsrommet hun overlater til den regjeringen som skal overta etter henne i 2017?

Statsminister Erna Solberg [10:07:39]: Jeg mener at i en periode da vi fikk det største oljeprissjokket vi hadde hatt på veldig, veldig mange tiår, i en økonomi som var mer oljeavhengig enn noen gang, hvor en større andel av vår realøkonomi var knyttet til olje og virkningene i norsk økonomi derfor var større, var det helt naturlig at vi brukte mer penger. Det antar jeg at Arbeiderpartiet også mente, for i deres alternative statsbudsjett i fjor brukte også de 20 mrd. kr mer av oljepengene. Så hadde de noen veldig destruktive skatteøkninger for norsk næringsliv, som ville bidratt til færre arbeidsplasser fremover, ikke til flere arbeidsplasser fremover. Det er altså en forskjell på 4 mrd. kr, mellom det Jonas Gahr Støre hadde som opplegg for i år, og det vi har som opplegg for i år.

Så er det viktig å si: Cappelen-utvalget har sagt at finanspolitikken har vært ekspansiv, og det har dempet nedgangen i økonomien. Det hadde vært større nedgang hvis vi ikke hadde brukt handlingsrommet vårt nå. Og det å la folk gå unødvendig ledig er faktisk roten til mye ondt – og også til dårlig vekstevne fremover.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Hadia Tajik.

Hadia Tajik (A) [10:08:52]: Eg registrerer at statsministeren ikke svarte på spørsmålet, men ho presiserte i alle fall at det at folk går unødvendig ledig, ikkje er ønskeleg og ikkje er heldig. Dette er ikkje ein diskusjon om arbeidsløysa dei siste månadene har gått pitte litt opp eller pitte litt ned, eller om ein ser lyst eller mørkt på framtida.

Det det handlar om, er at det f.eks. i Rogaland no er omtrent 13 244 arbeidslause, og at me òg ber ansvaret for desse. I denne situasjonen har regjeringa valt å la vera å bruka nokre sikre kort, dei har latt vera å auka talet på studie-plassar, dei overser gryteklare prosjekt ved Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitetet i Bergen, der ein kunne ha starta vedlikehald og rehabilitering. Tiltakspakken frå regjeringa har krympa med 1 mrd. kr, altså nesten 20 pst. samanlikna med i fjor, samtidig som dei skriv i sitt eige nasjonalbudsjett knytt til arbeidsløysa at denne utviklinga ser ut til å fortsetja framover.

Kvifor kuttar statsministeren tiltakspakken med 1 mrd. kr, når dei samtidig seier at utviklinga med omsyn til talet på personar utan arbeid vil fortsetja framover?

Statsminister Erna Solberg [10:09:58]: Det er helt sikkert et vedlikeholdsprosjekt i Norge vi ikke har gitt penger til, men vi har jommen santen gitt mye penger til

vedlikeholdsprosjekter. Vi ruster nå opp sykehusene på Vestlandet og på Sørlandet, vi bygger nytt sykehus i Stavanger, vi bygger veier, vi asfalterer, vi gir 750 mill. kr til kommunene i disse områdene for at de skal kunne foreta nødvendig vedlikehold og få gjort noe med vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygg.

Det er altså slik at den pakken vi har nå, er identisk lik størrelsen på den vi hadde i budsjettet i fjor. Så kommer det et revidert nasjonalbudsjett til våren hvor vi får se hvordan utviklingen i økonomien er. Vi har valgt et budsjettopplegg som fokuserer på både arbeid og aktivitet i de områdene som rammes sterkt, på samme nivå som i budsjettet i fjor. I tillegg fortsetter vi arbeidet med den langsiktige omstillingen og har mange av de velferdstiltakene som gjør at de som har lav tilknytning til arbeidslivet, skal få bedre tilknytning til arbeidslivet fremover.

Derfor er vår medisin en god medisin for utviklingen, og det mener jeg vi har fått dokumentert denne høsten.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:11:13]: Som statsministeren sier, er det ekstremt viktig å målrette tiltakene mot de regionene der arbeidsledigheten er størst. Vi ser også at det er en krise som rammer noen bransjer og noen regioner spesielt. Derfor har Kristelig Folkeparti vært glad for de tiltakspakkene som man har kommet med, og vi har vært med og forsterket dem for inneværende år, og også i revidert budsjett. Og vi har allerede satt på blokka at kamp mot arbeidsledighet blir viktig for Kristelig Folkeparti i forhandlingene om budsjettet for neste år.

Jeg legger også merke til at en i retorikken og i ordvekslingen snakker litt forbi hverandre med hensyn til størrelse på arbeidsledighet, for det er to måter å måle arbeidsledighet på: SSBs arbeidskraftundersøkelse sier at det er ca. 5 pst. ledighet, mens Navs registrerte antall arbeidsledige sier ca. 2,8 pst.

Måten en teller på, er også viktig for hvordan en innretter tiltakene, så jeg vil gjerne høre litt om hvordan statsministeren tenker, hva hun legger til grunn, og hva som er viktig å ta hensyn til når en ser på de tiltakene som skal rettes inn for å bekjempe arbeidsledigheten og styrke sysselsettingen.

Statsminister Erna Solberg [10:12:17]: Det er helt riktig at vi aldri har hatt en så stor forskjell mellom den målte såkalte AKU-ledigheten og den registrerte ledigheten, og det er etter hvert mange forskere som stiller spørsmål ved hvorfor det er slik. Hva er bakgrunnen for det? Noe av det er nok at en del ungdom som i perioder ville begynt å jobbe istedenfor å ta utdanning, nå tar utdanning. Det er bra, for vi vet at hvis man går for tidlig ut i arbeidslivet og har for lav kompetanse, blir tilknytningen til arbeidslivet også dårligere fremover.

Men det er fortsatt uavklarte størrelser. Vi legger til grunn at ledigheten nok er større totalt sett i Norge, og at vi skulle hatt flere sysselsatt enn det vi har i dag, flere enn det de registrerte ledighetstallene viser. Men det er også slik at det sannsynligvis er en stor andel studenter som i dag ikke får deltidsjobb, og som har utfordringer, som slår ut i AKU-tallene, men som ikke slår ut i de registrerte ledighetstallene.

Nå er nok ledigheten litt høyere enn 2,8 pst. Det er den absolutte ledigheten, og den er jo lavere nå fordi vi har en høy andel på tiltak. Så den registrerte ledigheten totalt sett er nok litt i overkant av 3 pst.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:13:34]: For å skapa arbeidsplassar meiner Senterpartiet at det trengst ein næringspolitikk for heile landet. Budsjettforslaget til regjeringa er distriktsfiendtleg. Regjeringa kuttar i støtta til breibandsutbygging og greier ikkje å oppfylle Nasjonal transportplan i satsinga på hamner, farleier og rassikring. Sjølv ikkje på investeringar til riksvegar, som er regjeringa sitt fremste skrytepunkt, vil transportplanen verta nådd.

Vidare får landbruket òg i år nye skatteskjerpingar som særleg rammar unge bønder som investerer, og dei som har dyrast straum i Noreg, skal neste år få endå dyrare straum. Der det er satsingar, f.eks. på skogsbilvegar, er dette finansiert med kutt i andre tiltak for skognæringa. Så næringspolitikken til denne regjeringa er slik at sjølv det som er bra, er dårleg.

Reint konkret: Korleis skal regjeringa si rasering av distriktspolitikken bidra til å skapa arbeidsplassar i heile landet?

Statsminister Erna Solberg [10:14:32]: Hvis man ser på kartet over Norge i dag, og ser på de områdene som tradisjonelt defineres som Distrikts-Norge, går de som aldri før. Ledigheten i Troms er den lavest registrerte siden 1978. Oppland og Hedmark har ekstremt lav ledighet. Sogn og Fjordane ligger lavest av alle. Det kan altså ikke være slik at alt er vondt og vanskelig i Distrikts-Norge – hvis det går så det suser med denne regjeringen.

Det er naturlig at vi har fokus på de områdene der ledigheten er størst, de områdene som trenger mest hjelp. Men i tillegg ser vi på det langsiktige for å gjøre det mer konkurransedyktig. Vi har en massiv utbygging av infrastruktur. For eksempel er det slik at når det gjelder riksveibevilgninger, går man fra at Nord-Norge fikk 11 pst. til at de får 21 pst. av riksveibevilgningene i 2017. Det betyr at vi bygger ut de langsiktige årene for transport, som også bidrar til at når jobbene er der, kommer også produktene ut til markedene.

Presidenten: Terje Breivik – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:15:48]: Honnør til statsministeren for gode svar på Arbeidarpartiet si blygsellause framstilling av fakta og måten Arbeidarpartiet no prøver å overtyda opinionen om at dei nærast kan oppheva skadeverknadene av oljeprisfallet.

Statsministeren har òg rett i at regjeringa saman med Venstre og Kristeleg Folkeparti fører ein veldig offensiv og målretta nærings- og sysselsetjingspolitikk med både akutte og langsiktige tiltak. Likevel er det eit aldri så lite men: Det verkar ikkje som om statsministeren og regjeringa har teke inn over seg at det som er bra for dei små bedriftene, nesten utan unntak òg er bra for dei store. Det er ikkje nødvendigvis motsett. Ein kuttar i preså Kornfondordninga, inkubatorprogrammet til Siva og breibandstilskotsordninga. Regjeringa følgjer heller ikkje opp forsla-

get frå Venstre om å innføra skatteincitament for private som investerer i nystarta bedrifter.

Så spørsmålet er: Kvifor er det kutt som er gjennomgangstenen i statsbudsjettforslaget i tiltak som gjer det lettere å starta nye verksemdar og ta den risikoen gründerar gjer, som fellesskapet er heilt avhengig av?

Statsminister Erna Solberg [10:16:52]: Det totale bildet er at vi øker fra 2,4 til 2,8 mrd. kr – fra 2013 har vi økt opp til 2,8 mrd. kr, med 400 mill. kr mer på innovasjons- og stimulansemidler. Det vil være litt ulikt mellom de ulike ordningene. Vi har prioritert noen ordninger, og så får vi sikkert en diskusjon om hvilke prioriteringer andre partier på Stortinget gjør. Men totalt sett løfter vi fortsatt disse virkemidlene.

Ett av de virkemidlene som nå viser seg å være absolutt mest suksessfullt, er en sak som Høyre og Venstre i mange år sto sammen om på Stortinget. Det er SkatteFUNN-ordningen, som vi fikk gjennomført i Bondevik II-regjeringen. Provenyet øker betydelig, altså hvor mye penger vi må bruke på den ordningen, fordi den nå, med de forbedringer som er gjort under denne regjeringen, blir mer og mer populær for nyoppstartede selskaper, men også for etablerte selskaper.

Så i sum gjør vi noe. Akkurat kapitalincentivordningene er en sak vi jobber mer med, men tre måneder var for kort tid for oss til å finne gode løsninger som også bærer innenfor et ESA-regelverk.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:18:12]: Fra andre kvartal 2015 til andre kvartal 2016 var det en nedgang på 22 000 sysselsatte i aldersgruppen 15–24 år. For å bøte på dette kommer regjeringen i budsjettet med det regjeringen kaller «en ny ungdomsinnsats». Til den har de bevilget – hold pusten – 30 mill. kr. Det er en ungdomsinnsats som er svært lite konkret beskrevet i budsjettet, og det er fryktelig vanskelig å se at 30 mill. kr skal være en sum og et tiltak som skal kunne snu en utvikling som har gått så sterkt i negativ retning. Det er ikke den nye ungdomsgarantien vi trenger, det er ikke den tydelige rettighetsfestingen som vi hadde trengt for de yngste som havner utenfor arbeidslivet. Vil statsministeren virkelig ha oss til å tro at 30 mill. kr ekstra skal løse dette problemet? Eller er det sann at regjeringen står uten svar?

Statsminister Erna Solberg [10:19:18]: Regjeringen har iallfall nå levert et svar på det som har vært kritikken som bl.a. Fafo har kommet med av de gamle ungdomsgarantiene, de som ble innført under den forrige regjeringen. De har funnet ut at de garantiene ikke møter de unges behov for oppfølging og tjenester. Og så har vi sagt: Da må vi ta den kritikken på alvor – gammel SV-politikk virker ikke, la oss prøve litt mer Høyre-politikk, og det er faktisk å ha tydeligere og klarere oppfølging av den enkelte. Nå får man rett til oppfølging etter åtte uker, det skal da gjennomføres, og man skal kunne måle på det og se at alle gjør det. Det er tydeligere og klare rettigheter.

Så er det klart at 30 mill. kr er til dem som skal følge opp ungdommene direkte – tiltakene ligger jo i tiltaksmeldingen allerede – og sørge for at vi bruker de tiltakene som

finnes, for å hjelpe eller samarbeide med fylkeskommunene for å få en del ungdommer tilbake igjen på skolen for å fullføre en utdanning som gjør at de kommer bedre igjen-
nom og står mer rustet i arbeidsmarkedet fremover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:20:33]: Eg har registrert at statsministeren og regjeringa den siste tida har løfta fram tidleg innsats i skulen. Det er Kristeleg Folkeparti glad for. Kristeleg Folkeparti har prioritert tidleg innsats. Me har fått gjennomslag for 1 700 fleire lærarar i 1., 2., 3. og 4. klasse. Det som er utfordringa, er at blir budsjettforslaget til regjeringa vedtatt utan endringar, vil 600 av desse forsvinne til neste år.

Utdanningsforbundet har sagt at fleire lærarar er den viktigaste saka for dei. Lærarar rundt om i heile landet peikar på at dei ikkje får nok tid til kvar enkelt elev. Me har i dag 37 000 elevar som får spesialundervising. Det er ikkje noko mål å kutte i spesialundervisinga, men det er eit mål å redusere behovet for spesialundervising. Me veit at lykkast me med å få fleire lærarar i skulen, er dette det mest målretta tiltaket for dei sårbare elevane. Ja, det er det tiltaket som treffer best dei som treng det mest i skulen. Det å få fleire lærarar gjer at me i enkelte klassar kan få to lærarar, eller me kan dele klassen.

Spørsmålet mitt er: Bekymrar det statsministeren at dersom dette budsjettforslaget som no ligg til grunn, blir vedtatt, vil det bli 600 færre lærarar på dei fire lågaste klassetrinna? Det vil òg bli 600 færre lærarar i ungdomsskulen. Utfordringa til statsministeren er: Korleis rimar dette når regjeringa sjølv peikar på nettopp kor viktig det er med tidleg innsats?

Statsminister Erna Solberg [10:22:38]: Vi har fulgt opp den enigheten vi hadde i fjor knyttet til ekstra innsats i skolen. Det var klart at den skulle ha virkning for innværende år og ikke ligge til grunn hvert eneste år – altså at det bare skulle være et halvt års virkning. I så måte har det vært et klart og tydelig premiss for det budsjettarbeidet vi hadde i fellesskap.

Når det gjelder de 600 stillingene i ungdomsskolen – det vi kaller sen innsats, reparasjonsarbeid – var det et forsøk som skulle gjennomføres, og som var tidsbegrenset. Det var også tydelig uttrykt da det ble innført av den rødgrønne regjeringen. At vi nå avviker det og i stedet øker på tidlig innsats, mener jeg er en riktig prioritering. Vi vet at mange av de problemene som oppstår i ungdomsskolen, oppstår ikke der. De oppstår tidligere fordi man har hull i undervisningen.

Det vi mener er viktig, er at kommunenes plikt til innsats for elever som henger etter, skal skjerpes inn. Det skal forsterkes, og det skal tydeliggjøres. De viktigste midlene til kommunene kommer gjennom de frie inntektene, som altså øker med 4 mrd. kr i årets budsjett, for å følge opp og bidra til også bl.a. å styrke skolen. Vi skal ha en tydelig plikt til kortvarig og intensiv støtteundervisning for elever som henger etter, og det er en plikt som i dag ikke er klart nok regulert i loven. Det er det vi har lagt inn penger til i budsjettet. Det er en årsvirkning på ca. 350 mill. kr og er en stor satsing. Vi er mer opptatt av å fortelle kommunene hva de skal nå av mål enn å detaljstyre akkurat hvordan de

skal nå målet, og at de får sterkere krav knyttet til gjennomføringen.

Noen barn trenger også en annen type oppfølging enn det to lærere i klasserommet kan gi, fordi de sliter med andre utfordringer. Dette klarer skolen og kommunene faktisk bedre å målrette enn om vi lager et felles system som skal gjelde for alle.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:24:45]: Det er riktig, som statsministeren seier, at det ikkje er noko som går ut over den budsjettsemja som ligg der frå i fjor, men konsekvensane av det regjeringa har lagt fram, er at det blir 600 færre lærarar i 1., 2., 3. og 4. klasse og 600 færre lærarar i ungdomsskulen. Eg trur ikkje det er mogleg å lykkast med tidleg innsats i skulen utan at det blir fleire lærarar. Da er det riktig at vi har to moglegheiter. Me har moglegheit til, slik som Kristeleg Folkeparti har valt, å øyremerke midlar til fleire lærarstillingar, for me trur det er heilt nødvendig. Eller me kan satse på at kommunane prioriterer dette gjennom dei midlane dei får i kommuneramma, men da vil det kanskje vere klokt å ha ei norm for kommunane. Kristeleg Folkeparti har lagt fram eit veldig godt forslag der me foreslår ei norm med 16 elevar per lærar. Er det noko regjeringspartia vurderer å støtte? – det er mitt spørsmål til statsministeren.

Statsminister Erna Solberg [10:25:54]: Vi er ikke generelt tilhengere av en norm. Vi er opptatt av at det skal være nok lærere og lærerkapasitet, men også av andre hjelpetiltak i skolen. Jeg tror mange av oss som har gått gjennom skolen som dyslektikere, vet at det ikke nødvendigvis er slik at en lærer ekstra hadde løst det problemet – det hadde kanskje noen med en annen type kompetanse gjort. Det er ikke til hinder for at en lærer kan ha den type kompetanse, men jeg tror at skolen også er god til å se dette. Jeg tror det viktigste vi gjør, er å bryte opp en del av de spesialpedagogiske miljøene som er for langt vekke fra elevene – ofte må man ha en diagnose før man får hjelp – og flytte de ressursene tettere inn i skolehverdagen, slik at når man opplever at noen henger etter, får man hjelp fra dem som har spesialkompetanse kanskje på akkurat de utfordringene man ser.

Jeg tror egentlig at kommunene er i stand til å gjøre disse prioriteringene når vi gjør lovkravene sterkere og øker inntektene til kommunene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Anders Tyvand.

Anders Tyvand (KrF) [10:27:09]: Både statsministeren og kunnskapsministeren sier ofte at skolen trenger bedre lærere, men selv om jeg synes det er flott med en solid innsats på etter- og videreutdanning, tror ikke jeg at problemene i skolen først og fremst handler om at lærerne ikke er gode nok. Jeg tror det handler om at lærerne ikke har tid nok, og det er også lærernes klare budskap til oss politikere: De har ikke nok tid til å gi hver enkelt elev den oppfølgingen de har behov for. Derfor mener jeg at det viktigste vi kan gjøre, er å gi lærerne nok tid til hver elev.

Så jeg har lyst til å spørre statsministeren: Når det står en mattelærer alene i et klasserom, med ansvar for 24 viltre og helt forskjellige seksåringer, noen som knapt kan telle

til ti, og andre som allerede forstår både pluss og minus, og hun har problemer med å få tiden til å strekke til for å gi hver enkelt elev den tilpassede opplæringen de har behov for – hva vil den læreren ha mest nytte av? Er det en kollega å dele ansvaret med, eller er det flere studiepoeng i matte?

Statsminister Erna Solberg [10:28:17]: Jeg har hatt gleden av å møte mattelærere i etter- og videreutdanning som forteller hvor fantastisk fint det er å få faglig påfyll, som forteller hvordan det å lære nye måter og metoder å undervise på – kanskje særlig for å nå de gruppene som de ikke helt har klart å fange med de metodene de har brukt – har vært bra for dem, og hvor godt det fellesskapet er. Jeg tror derfor at etter- og videreutdanning til lærere er noe vi systematisk skal gjøre mer av i alle år fremover, og jeg er glad for at denne regjeringen virkelig leverer på det løftet vi har gitt på dette. Det er viktig å kunne, og dette er ikke bare en diskusjon om flere studiepoeng i matte. Veldig mange elever i barneskolen møter lærere som ikke har studiepoeng i matematikk i det hele tatt. Derfor er det viktig å løfte det, og det ser vi nok også på noen av matteresultatene vi har.

Jeg registrerer at 70 pst. av lærerne for et par år siden sa at de ønsker seg mer etter- og videreutdanning. Det ville gjøre dem til bedre lærere og bedre i stand til å møte det varierte klassemiljøet. Det er ikke til hinder for at det også er bra med flere lærere, men det er også viktig at den kompetansen lærerne har, gjør at de er i stand til rett og slett å motivere alle elevene i klasserommet.

Presidenten: Trond Giske – til oppfølgingsspørsmål.

Trond Giske (A) [10:29:34]: Det de aller fleste lærere sier at de ønsker seg mer av, er tid – tid til å se hver enkelt elev, tid til å hjelpe dem som sliter, tid til å sørge for at alle får god opplæring. Derfor tror jeg det var mange som rett og slett fikk et lite sjokk da regjeringen i statsbudsjettet rett og slett kuttet støtten til 600 lærere landet over. Statsministeren sier at det var fordi det var en midlertidig ordning, men grunnen til at den var midlertidig – og det står ganske klart i presentasjonen fra 2013 – var at det var starten på en opptrapping, ikke en ordning som skulle kuttes til fordel for andre satsinger. Dette har konkret virkning: I Oslo kuttes det med 58 lærere, i Bergen kuttes det med 11 lærere, i utdanningsministerens by, Porsgrunn, kuttes det med 8 lærere, i Stavanger kuttes det med 16 lærere, hvor de allerede de siste tre årene har kuttet med 74 lærere. Høyres skolepolitiker i Stavanger sier at hun får vondt i magen av disse kuttene i lærerstillinger, og mitt spørsmål er om også statsministeren får vondt i magen av at det nå kuttes lærerstillinger landet over, i en skole som trenger å satse.

Statsminister Erna Solberg [10:30:42]: Dette var en forsøksordning til hundre kommuner i landet som hadde dårlige resultater i noen fag, særlig i matematikk, på ungdomsskolen. Den ble foreslått av den rød-grønne regjeringen, men vi har finansiert den gjennom hele den forsøksperioden som det var snakk om. Dette er sen innsats, det er ikke tidlig innsats. Denne regjeringen har, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre på Stortinget, bidratt

til at det har blitt over 1 000 nye lærerårsverk på de laveste klassetrinnene.

Vi mener at det ikke er et poeng at man skal øremerke ordninger av den typen over lang tid. Og det er jo helt tilfeldig om det er de samme kommunene som sliter om noen år og fortsatt skal ha de pengene. Vi mener at vi nå skal konsentrere den største, nye skolesatsingen om tidlig innsats – ikke om å velge ut 100 kommuner som skal få ekstraordinære tilskudd, og som den gangen var ment som et prøveprosjekt. Jeg har ikke registrert at Arbeiderpartiet på noe tidspunkt har prioritert flere stillinger i sine alternative budsjetter i løpet av de årene de nå har vært i opposisjon.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:31:58]: Jeg synes det er litt trist at statsministeren mener at sen innsats ikke kan være tidlig innsats for de elevene som går i ungdomsskolen. Det er jo sånn at tidlig innsats skal vi ha gjennom hele skolegangen hvis det er noe vi sliter med.

Når det er sagt, er det veldig lite – eller nesten ingen – forskning på effekten av å få 6-åringene inn i skolen. Det er bare Økonomisk institutt og SSB som har gjort en studie, som viser at effekten verken har vært positiv eller negativ. Det har ikke ført til bedre karakterer, det har ikke hatt innvirkning på valg av yrkesfag eller studiespesialisering, og det har ikke påvirket gjennomføringen.

I 2003 ble kravet om to pedagoger ved 18 elever fjernet, og ingen har oversikt over hvor mange lærere det er per elev i første klasse i dag. Jeg lurer på hva statsministeren har tenkt å gjøre for å få en oversikt over hvor mange elever per lærer det faktisk er på første trinn, og hvilke tiltak som skal settes inn for å få best mulig tilbud om lek og læring for de aller, aller minste.

Statsminister Erna Solberg [10:32:58]: I samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre har denne regjeringen nå lagt til rette for 1 000 permanente lærerstillinger for de laveste trinnene. De er altså permanente, de er lagt inn og videreføres. Det er kanskje den viktigste satsingen på å løfte tidlig innsats, i tillegg til det vi foreslår nå, nemlig å gjøre lovreglene tydeligere, slik at man får flyttet de hjelperessursene som skal inn for å hjelpe dem som begynner å slite, og som ikke henger med. Det tror jeg er den viktigste satsingen, og det kommer vi til å fortsette å mene.

Det er riktig at skolestart for 6-åringer ble innført med ulike typer motiver. Da skolestart for 6-åringer ble innført – og da var jeg faktisk stortingsrepresentant, så jeg husker det godt – var det to ulike typer motiver. Det var Høyres, vi ønsket å skape en bedre skole og mer kunnskap. Så var det noen som mente at dette var en måte å sørge for å ta ut et helt årskull av barnehagene og få bedre barnehagedekning på, og derfor hadde man lek mer enn læring fra 1. klasse. Heldigvis har man angret på det. Nå er det læring som står i fokus fra første klasse.

Presidenten: Iselin Nybø – til oppfølgingsspørsmål.

Iselin Nybø (V) [10:34:05]: Statsministeren sier at hun ønsker seg en skole der elever som trenger hjelp, kan få det uten å ha en diagnose, og kan få det av personale

som kanskje ikke er lærere, men har en annen type kompetanse. Allikevel opplever nok mange at hverdagen er sånn at de må oppsøke spesialist etter spesialist for nettopp å få en diagnose, og det betyr at de møter en masse profesjonelle folk i alle ledd for å få denne diagnosen. Når de endelig får et vedtak om å få spesialundervisning, er det såkalt ikke-kvalifiserte som sitter i andre enden og skal drive undervisningen. Sånn ønsker ikke vi i Venstre å ha det. Vi ønsker at elevene skal møte lærere, møte kompetent personale. Vi ønsker at det skal være sånn at du kan få den hjelpen du trenger når du trenger den, uten å måtte jage den diagnosen. Det som jeg lurer på, er: Hva tenker statsministeren vi må gjøre med organiseringen i skolen i dag for å oppnå dette, for å få det sånn at elever slipper å jage en diagnose for å få hjelp til noe de trenger hjelp til her og nå?

Statsminister Erna Solberg [10:35:22]: Jeg tror at det vi gjør i statsbudsjettet nå, å signalisere at det kommer en lovproposisjon med sterkere forpliktelser for kommunene fremover om å skjerpe plikten til å gripe inn og hjelpe, og følger opp med midler i budsjettet, kanskje er noe av det aller viktigste. Vi må forvente at kommunene velger å organisere ressursene sine ut fra lokale forhold, hvordan de kan organisere seg best mulig, men nå kommer altså lovkravene til å være betydelig sterkere. Jeg tror at det å løse opp i en del av denne tilbaketrukketheten for den pedagogiske ekstraordinære hjelpen, om det er psykologtjenester eller om det er logopedtjenester eller annet, og at det flyttes nærmere inn i skolen, er en ganske viktig del av det. Ikke minst må skolen ha et svar på: Hva skjer når noen henger etter? Mange skoler sier at da trenger de kanskje noe ekstra hjelp, og da må det være mer fleksibelt enn det det er i dag. Det å måtte få en diagnose først betyr ofte at det tar flere år før man kommer i gang med å få ekstrasjelp.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:36:39]: Jeg tror statsministerens omtale av den innsatsen som gjøres av lærerne på landets ungdomsskoler – litt nedsettende sagt – som «sen innsats», kommer til å vekke oppsikt blant dem som står i denne virkeligheten, og som nettopp prøver å legge ned en tidlig innsats for mange av de ungdommene som står i fare for ikke å fullføre videregående opplæring. Retorikken om tidlig innsats kommer også i et merkelig lys når vi ser på budsjettet, der det er bevilgninger til tidlig innsats lagt inn som frie midler i et altfor stramt kommuneopplegg, som gjør at vi kan være helt sikre på at kronene ikke kommer til å gå til det statsministeren sier de skal gjøre.

Jeg vil gjerne tilbake til de 600 lærerne. Regjeringen har sørget for at vi ikke får en evaluering av det prosjektet ved først å droppe følgeforskningen, og så ta den tråden opp igjen altfor sent, den følgeforskningen er jo ikke ferdig. Er det sånn at regjeringen dropper de 600 lærerstillingene uten å vite hva slags resultater de har gitt på skolene?

Statsminister Erna Solberg [10:37:43]: Jeg skjønner at rød-grønne politikere er opptatt av et prosjekt som SV sloss igjennom i regjeringen, og som var viktig. Men når

jeg sier «sen innsats», er det fordi vi lapper på det at vi ikke har vært god nok tidlig, og hvis vi blir mye flinkere i årene fremover på å gjøre den tidlige innsatsen god, er det ikke nødvendig med den type tiltak. Og så er det ikke sånn at vi bare legger pengene inn som frie midler. Det er varslet at det kommer en innstramming i lovpåleggene til kommunene, og det vil være helt unaturlig å ha øremerke-de ordninger samtidig som man har stramt lovpålegg for hvordan man skal følge opp. Det lovpålegget vil selvfølgelig styre ressurser mot skolen og mot tiltakene for å hjelpe. Vi tror, som sagt, at det å sørge for at du raskere får hjelp tidlig i skolen, at du ikke opplever skolen som en nederlagsarena, men isteden opplever den som en mest-ringsarena, kanskje er noe av det aller viktigste vi gjør for at det skal bli mer overflødig med spesialpedagogisk hjelp senere i skoleløpet, og at vi kommer mer inn der hvor land som altså har et mindre frafall, også er, om man følger bedre opp tidlig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:39:10]: Vi er midt i en stor togstreik som berører tusenvis av mennesker, særlig i østlandsområdet. Lokførerene vil ha trygghet for god og sikker utdanning, uansett hva slags togselskap som kjører på linja. Jeg skal ikke be statsministeren kommentere sjølve streiken, men jeg har lyst til å påpeke at den bl.a. er et resultat av en utrygghet som skapes av den byråkratisering og konkurranseutsetting som regjeringen nå legger opp til på norsk jernbane. Gjennom oppretting av Bane NOR, et nytt jernbanedirektorat og tre nye statlige selskap bidrar regjeringen til å byråkratisere norsk jernbane. Samtidig strippes NSB for materiell og billettsystem. De tre nye selskapene skal ta seg av det. Med andre ord: NSB svekkes kraftig, og alt legges til rette for at kinesiske, nederlandske og svenske togselskap skal konkurrere på norsk jernbane. Før en eneste endring er gjennomført, har det blitt brukt over 175 mill. kr bare til eksterne konsulenter på å klargjøre selve omorganiseringen. Men utfordringen for norsk jernbane handler ikke om organisering. En konkurranseutsetting løser ingen av de store utfordringene i norsk jernbane. Ikke blir det billigere billetter, ikke blir det flere dobbeltspor og ikke blir det mer presise tog. Så spørsmålet er egentlig: Hvorfor skal man prøve å fikse noe som ikke er ødelagt? Hva har regjeringen egentlig tenkt å oppnå med denne byråkratiseringen av norsk jernbane, utenom å strippe NSB for oppgaver, utenom å opprette en rekke nye selskap, utenom å skape utrygghet blant de ansatte og utenom å få et nytt direktørsjikt som får enda høyere lønn?

Statsminister Erna Solberg [10:40:59]: Denne regjeringen overoppfyller Nasjonal transportplan på jernbanesiden. Vi har en kraftfull satsing både på vedlikeholdsområdet og på investeringsområdet. Samtidig har vi sett behov for å modernisere. Noen av de prioriteringene som er gjort av jernbanen, har vi gjort i samarbeid med Stortinget, med Kristelig Folkeparti og Venstre, og det har vi også gjort når det gjelder spørsmålet om å reformere jernbanen. Vi har sagt at vi ønsker en bedre styring av sektoren, se resultater, og vi mener at det er en mulighet for å få bedre tjenester. Så er det jo ikke sånn at vi ikke har gjort dette. Bondevik II-regjeringen gjorde faktisk en konkur-

ranseutsetting på Gjøvikbanen. NSB vant. Og hva opplevde vi? Bedre togsett, flere avganger, mer punktlighet, mer serviceorienterthet mot brukerne. Det var resultatet av den ene konkurranseutsettingen. Det var forslag om flere konkurranseutsettinger, men så kom Senterpartiet inn i regjeringskontorene og stoppet det, og dermed ble det ikke mer punktlighet, bedre togsett eller de resultatene som brukerne på Gjøvikbanen fikk av konkurranseutsettingen. Jeg tror at NSB er i stand til å vinne i konkurranse med andre. Det har de vist tidligere at de har klart å gjøre, men vi har laget en ryddig struktur, og det er følgelig sårn at akkurat i en omlegging og en endring påløper det noen kostnader knyttet til den omorganiseringen, men jeg synes det er altfor tidlig å felle noen dom. Det kan være at Marit Arnstad må spise i seg disse ordene, og kanskje vil vi oppleve at nettopp denne reformen bidrar til at vi får et mer moderne og bedre drevet jernbanesystem i Norge. Men denne reformen tar ikke vekk alle utfordringene, derfor har regjeringen også prioritert betydelig mer midler til jernbane for å sørge for at vi har bedre mulighet til at brukerne av jernbanen skal få det bra.

Marit Arnstad (Sp) [10:42:54]: Ja, regjeringen har prioritert mer midler til jernbane. Budsjettet viser at realveksten samlet sett under Solberg-regjeringen er eksakt lik det den var de siste fire årene av Stoltenberg-regjeringen.

Regjeringen oppfyller den rød-grønne NTP-en, og det er bra, fordi det er det som trengs: Det er bygging og elektrifisering av norsk jernbane vi trenger i årene framover, men vi trenger ikke mer transportbyråkrati, og vi trenger ikke konkurranseutsetting, og vi trenger ikke å sette i gang hele den type omorganisering som regjeringen her gjør, som også er kostbar. Vi trenger ikke flere nye statlige selskaper, og vi trenger ikke et nytt direktorat.

Som jeg allerede har sagt, blir det altså ikke mer bane, det blir ikke billigere billetter, det blir ikke mer presise tog av denne omorganiseringen. Hvis en skal effektivisere, er det i realiteten bare tre steder kostnadene kan reduseres, og det er enten på de ansattes pensjoner eller på sosiale ordninger for de ansatte, eller på redusert service til de reisende. Og spørsmålet er: Hvilket av de tre områdene mener regjeringen at en skal hente effektiviseringsgevinster fra?

Statsminister Erna Solberg [10:43:58]: Jeg tror ikke at vi er så perfekte innen jernbanedrift i Norge at det bare er den typen effekter som kan komme ut av det. Jeg tror faktisk at det er mulig å organisere seg på en bedre måte. Jeg tror det er mulig å få frem bedre bruk av pengene på investeringssiden, få bedre resultater.

Det er ikke slik at vi bare har fulgt opp den rød-grønne nasjonale transportplanen. Med det budsjettet som er lagt frem, ligger vi på 106,7 pst. av Nasjonal transportplan. Både det og på belønningsordningen og kollektivløsninger har vi bevilget betydelig mer enn det som det var lagt opp til i Nasjonal transportplan fra den rød-grønne regjeringen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Janne Sjelmo Nordås.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:44:54]: Det er en byråkratiseringsreform som er igangsatt – med et nytt direktorat, tre statlige selskaper, flere ledere med høye lønninger,

og i tillegg har man brukt 175 mill. kr på konsulenter for å omorganisere noe som fungerer.

Som kjent handler streiken om utdanning av lokførere. I går kunne vi lese i bladet Fri Fagbevegelse at staten kan sitte med nøkkelen til konflikten. Ved å forskriftsfeste offentlige krav til utdanningen kan staten løse dette problemet. Etter Senterpartiets vurdering vil det være positivt for sikkerheten og ikke minst for rekrutteringen til lokføreryrket at det er samme krav til utdanning, uavhengig av hvilke selskap man jobber for.

Samferdselsministeren varsler i flere media at det skal være et møte om to uker for å avklare utdanningsspørsmålet. Det er ikke holdbart at regjeringen vil vente to uker, med påfølgende kaos for alle togpendlerne, for å få avklart denne saken. Vil statsministeren ta initiativ til at det umiddelbart blir fastsatt en slik forskrift?

Statsminister Erna Solberg [10:45:58]: Vi har en streik i en lovlig konflikt mellom tariffpartnere. Da er det naturlig at en regjering ikke står og kommenterer fra Stortingets talerstol innholdet i og grunnlaget for den streiken. Det er partene som må kommentere detaljer i konflikten, og det er partene som må finne løsninger. Denne streiken er ikke et spørsmål om hva staten skal gjøre, det er en streik om hva som skal tariffreguleres, og det har altså ikke myndighetene noe som helst med, og det bør også Stortinget i respekt for trepartssamarbeidet ikke blande seg inn i.

Jernbanetilsynet har ansvaret for sikkerhetskravene, også knyttet til utdanning, og derfor skal de ha et møte knyttet til dette for bl.a. å sikre seg hvilken opplæring og hvilke sikkerhetskrav som skal gjøres. Men det er en ordinær del av det staten gjør i den arbeidsfordelingen som er. Jernbanetilsynet har alltid ansvar for sikkerhet, og det kommer vi alltid til å sette høyt fra regjeringens side.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til neste oppfølgings-spørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:47:13]: Det er et hovedmål i gjeldende Nasjonal transportplan, som ble lagt fram av Stoltenberg II-regjeringen, å ta igjen vedlikeholdsetterslepet som er på bl.a. jernbane. Nå velger regjeringen ikke å ta igjen vedlikeholdsetterslepet, men viderefører vedlikeholdsetterslepet på jernbane for neste år – siden tilstanden vil være som den er for inneværende år. Det betyr at det ikke blir bedre signalanlegg, at det ikke blir bedre skinnegang eller bedre tunneler – ifølge deres eget budsjett.

Statsministeren var i sitt første svar til representanten Arnstad opptatt av den fortreffeligheten som NSB har som et godt transportselskap, og som også vant noen anbud. Nå lyses det ut nye anbud – som en del av jernbanereformen – første halvår 2017. Da skal NSB igjen ut og konkurrere. Men de har en pensjonskostnad på et sted mellom 2 mrd. kr og 4 mrd. kr som ikke er avklart. Det vil være helt avgjørende for hvilke rammebetingelser NSB skal kunne konkurrere under, og hvordan man skal være konkurransedyktig. Mener statsministeren at det er pensjonskostnadene til de ansatte som skal være konkurransegrunnlaget, eller vil statsministeren klargjøre for selskapet hvilke rammebetingelser man skal konkurrere på?

Statsminister Erna Solberg [10:48:25]: Vi jobber med spørsmål om hvordan man skal fastsette pensjonssystemet i NSB fremover, det kommer vi tilbake til. Når vi skal konkurranseutsette, kommer vi til å sette kvalitetskrav, vi kommer til å sette sikkerhetskrav – som settes av Jernbanetilsynet – og vi kommer selvfølgelig til å se på kostnader. Men det er viktig for oss at denne reformen skal lede til bedre jernbane, den skal lede til flere av ganger. Derfor har vi bl.a. bidratt til å kjøpe inn betydelig flere jernbanesett de siste årene, sånn at vi sikrer oss at vi har et godt og moderne materiell.

Presidenten: Hans Fredrik Grøvan – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:49:18]: I 2010 sa sjefen for Jernbaneverket at vi kunne stå foran et sammenbrudd innenfor jernbanen dersom man ikke gjorde betydelige endringer. Det var veldig klar tale etter fem år med rød-grønt styre. Med nytt flertall har bevilgningene økt med ca. 50 pst, og vedlikeholdet er nær fordoblet i forhold til forrige regjering. Etterslepet er blitt redusert både i 2015 og i 2016, mens forfallet vokste med nesten 1 mrd. kr årlig da de rød-grønne styrte. Mer penger er viktig, samtidig må vi tenke nytt, og jernbanen trenger fornyelse. Befolkningen øker, vi blir stadig flere. Jernbanen er nøkkelen også når det gjelder reduksjon av klimautslippene innenfor transportsektoren. Derfor er jernbanen viktig, og i kombinasjon med økte bevilgninger får vi en fornyelse som gir mer pålitelig jernbane og hyppigere avganger. Jeg vil spørre statsministeren om når og hvordan folk vil merke de forandringene som nå gjennomføres.

Statsminister Erna Solberg [10:50:18]: Først og fremst gjør vi nå noen store investeringsløft i intercity – og også på Bergensbanen og andre tiltak som bidrar til at vi på lang sikt kommer til å få kortet ned tiden, det kommer til å være raskere å komme frem. Dermed vil jernbanen være viktigere i kollektivnettet som skal være på Østlandet, og også på de lange distansene kommer det til å være både tidsinnsparinger og bedre regularitet.

I tillegg er det nå, som sagt, kjøpt inn betydelig med nye togsett – med den sluttgarantien som staten må gi for det – som bidrar til at også kvaliteten på reisen skal bli bedre. Men det kommer til å ta tid før vi er i havn, for det har over mange tiår vært investert for lite i jernbanen i Norge i forhold til hva potensialet er, og hva som er nødvendig. Når det gjelder jernbaneutbyggingen, prioriterer vi selvfølgelig mest de områdene hvor det vil ha mest effekt på klimautslippene raskest. Det betyr at intercity rundt Oslo og de nære banene f.eks. rundt Stavanger og rundt Bergen vil være blant de prioriterte.

Presidenten: Abid Q. Raja – til oppfølgingsspørsmål.

Abid Q. Raja (V) [10:51:36]: Det er noe med den selektive hukommelsen. De rød-grønne har helt glemt sine synder i regjering. Etterslepet på jernbane har Venstre og Kristelig Folkeparti sammen med regjeringen bidratt til å redusere og fjerne, og det var et grovt etterslep på vedlikehold av jernbane etter åtte år med de rød-grønne i regjering. Det har blitt sagt at dette utgjorde 1 mrd. kr per år de satt i regjering.

Venstre har sammen med regjeringen fått til mye bra de siste tre årene, bl.a. å redusere og fjerne vedlikeholdsetter-slepet. I årets budsjett økes samferdselsbudsjettet med flere milliarder, og det er veldig bra, men samtidig kutter man i sykkelsatsingen, fra 162 mill. kr til 100 mill. kr. Kollektivsatsingen kuttes med 300 mill. kr, og drift og vedlikehold av jernbane er også redusert med nesten 400 mill. kr i forhold til i fjor. Det henger ikke helt på greip.

Jeg vil gjerne stille statsministeren et spørsmål. Kan statsministeren foreslå hvordan vi sammen kan bidra til å styrke sykkelsatsingen, kollektivsatsingen og jernbanesatsingen, slik at våre partier sammen kan fortsette å få til veldig mye bra, også i neste års budsjett, og at vi faktisk kan fortsette å utgjøre en forskjell fra da de rød-grønne satt i regjering?

Statsminister Erna Solberg [10:52:40]: Jeg er helt enig i at det ikke er alltid, når man hører spørsmålene, at man tror en helt husker hva en selv styrte med. Men det får være de rød-grønne partienes utfordring. Jeg mener vi leverer mye, og vi leverer over NTP for jernbane. Jeg er likevel ikke fornøyd. Det er mye vi skal gjøre i årene fremover for å få et godt nok jernbanetilbud i Norge.

Når det gjelder kollektivsatsingen, har vi lagt inn oppfølgingen av belønningsordningene, og vi har lagt inn penger til de nye bymiljøpakkene. I tillegg kom det gjennom forhandlingene i fjor en ekstrasbevilgning til kollektiv i det som ble delt ut til de ulike byområdene, men den var lagt opp til å være ettårig. Den har vi altså ikke videreført, og det får vi da diskutere med våre samarbeidspartnere på Stortinget. Vi har fulgt opp det vi har avtaler om knyttet til bymiljøpakker, og ikke minst går vi inn med noen nye grep som f.eks. å bidra til planlegging på Fornebu for å få det i gang snart, for nå tar det for lang tid.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:54:09]: I samarbeidsavtalen som regjeringa har bl.a. med Venstre, har vi et eget punkt – 4 d – som handler om barnefattigdom. Det er snakk om mange tiltak, men et av de viktigste og mest spesifikke er differensiering av foreldrebetaling i SFO og barnehage.

I 2014 la regjeringa fram et forslag til budsjett som jeg tror også regjeringa innrømmet var dårlig på mange av de sosiale grepene, så vi brukte nok det meste av vår energi på å reversere de kuttene regjeringa hadde foreslått. I 2015 fikk vi inn gratis kjernetid for lavinntektsfamilier til fire- og femåringer i barnehage og differensiert oppholdsbetaling. I 2016 fikk vi i budsjettforhandlingene inn gratis kjernetid i barnehage for treåringer, og vi fikk til forsøk med gratis deltids plasser i SFO. Planen og avtalen var at vi i 2017 skulle få inntektsdifferensiering også på SFO – eller AKS, som det heter i Oslo. Det vi ser ligger i budsjettet, er et løfte om å få det på plass. Nå er det bare en modell og ingen penger.

Spørsmålet mitt til statsministeren er: Dette er punkt 4 d i samarbeidsavtalen. Syns statsministeren egentlig ikke det er så bra eller viktig, sånn at det er Venstre som skal kjempe inn penger til hele det punktet i alle budsjettene, hver eneste gang?

Statsminister Erna Solberg [10:55:40]: Vi mener at punkt 4 d var et godt punkt. Vi har klart å få til hoveddelen av det. Det står altså der at «differensieringen av foreldrebetaling i barnehager og SFO økes.» Vi har fått til mer enn bare å differensiere foreldrebetalingen i barnehager, i samarbeid med Venstre. Vi har til og med fått gratis kjerntid for dem som har absolutt lavest inntekt, men vi har ikke fått på plass en slik ordning for SFO ennå. Det håper jeg vi kan samarbeide om.

Vi har lagt frem en utredning med forslag til hvordan det kan gjøres. Det er noen utfordringer knyttet til dette som vi i dag ikke har full oversikt over. Den ene er bl.a. at det er mange kommuner som har ordninger med inntektsgradert betaling, friplasser og søskenmoderasjon, og da er spørsmålet hvordan vi skal forholde oss til det. Vi er redd for å lage ordninger som kan ende med at det faktisk blir dyrere for noen, slik som det ble da den rød-grønne regjeringen innførte maksprisen i barnehager. Da ble det betydelig dyrere barnehage for dem med lavest inntekt. Vi er redd for at vi skal lage reguleringer nasjonalt som bidrar til å legitimere at ordninger som i dag er gode, faktisk får økte priser enkelte steder.

Men jeg er helt sikker på at vi kommer til å få gode diskusjoner rundt disse spørsmålene. Vi har bare sagt at vi ser noen problematiske sider, men vi har lagt frem en utredning i tråd med det vi ble enige om i budsjettforliket for 2016.

Trine Skei Grande (V) [10:57:16]: Det som jeg syns er litt rart, er at veldig mange kommuner har inntektsdifferensiering i barnehager. Det har vi laget et system for som funker bra. Det er nesten ingen kommuner som har inntektsdifferensiering på SFO. I den siste oppsummeringen jeg så, var det kanskje 20 av alle norske kommuner som hadde det. Da Venstre satt i byråd sammen med Høyre i Oslo, startet vi noen forskningsprosjekt, f.eks. på Mortensrud, der vi gjorde det gratis å bruke AKS. Da gikk det fra 30 pst. deltakelse i AKS til over 90 pst. deltakelse. Over 90 pst. av foreldrene sier at ungene lærte bedre norsk, ungene lekte på norsk, ungene fikk flere venner, ungene lærte mer. Det var en massiv konklusjon om at dette var bra, spesielt for de ungene som kom fra familier med dårlig råd. Nå ser vi at også kommuner som Trondheim kaster ut 40 unger fordi de ikke har betalt.

Dette er et viktig grep. Ser statsministeren at det er et viktig grep, også i kampen mot barnefattigdom?

Statsminister Erna Solberg [10:58:24]: Det ser jeg. Det er også derfor vi er enig i at vi skal forsøke å finne frem til en ordning for dette, knyttet til gradert betaling. Vi må finne den gode ordningen. Jeg må samtidig si at jeg av og til synes at vi ikke alltid skal løse alle problemene for norske kommunepolitikere. De må ha noen problemer igjen å løse selv. Det synes jeg. Jeg tar ikke på meg ansvaret for at det rød-grønne styret i Trondheim kaster ut 40 barn av SFO-ordningen fordi de ikke har betalt. Det er fullt mulig å finne frem til gode lokale ordninger knyttet til å sørge for at iallfall de som er mest utsatt og har størst behov for det, har en mulighet til å delta. Det må være blant de tingene man i kommunene kan finne løsninger på.

Jeg ser frem til et godt samarbeid med Venstre for å finne en god modell for dette, en måte vi kan ordne det på

som gjør at SFO blir et godt tilbud innholdsmessig, men også tilgjengelig for folk med lavere inntekt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Iselin Nybø.

Iselin Nybø (V) [10:59:31]: SFO-tilbudet – eller AKS-tilbudet – er for mange foreldre og mange unger et viktig tilbud. Det er et godt tilbud, det er et tilbud som de ønsker seg, og som mange benytter seg av, særlig når de har økonomi til det, eller når det blir lagt til rette for at de kan benytte seg av det. Men når det er så mange unger som går i SFO, er det ikke bare prisen som betyr noe; det betyr faktisk noe hvilket tilbud de får når de er der. Og det er enorme muligheter innenfor SFO-tiden: leksehjelp kan være noe, kulturtilbud, friluftstilbud, fysisk aktivitet – det er egentlig bare fantasien som setter grenser for hva ungene kan gjøre i SFO-tiden.

Så er det nok slik at det er stor variasjon i hvordan folk opplever tilbudet på SFO – noen steder er det oppbevaring, noen steder er det et skikkelig bra tilbud. Vi har tatt til orde for å lage en statlig rammeplan med krav til både innhold og kompetanse, fordi vi mener det må være et mål at det er et innhold, og at det er pedagogisk personale til stede.

Hva tenker statsministeren om det?

Statsminister Erna Solberg [11:00:41]: Det er alltid farlig å basere seg på ens egne opplevelser av å ha hatt barn i skolefritidsordning – eller AKS, der jeg har hatt barn. Det er stor forskjell på kvaliteten i disse tilbudene. Det er ofte også personavhengig, av ledelse, hvor kreative og hvor dyktige de er, hvordan man oppfatter tiltak, og hvor god man er til å samarbeide med resten av miljøene rundt. Jeg opplevde i Oslo-skolen at mine barn var på skoler der veldig mye aktivitet var plassert inn, med mulighet til å ha deler av fritidsaktivitetene sine innenfor skolefritidsordningen – en god løsning, gode modeller – som bidro til at vi faktisk også fikk mer ro på kvelden og på ettermiddagen, fordi en del av f.eks. idrettstilbudene og kortilbudene var organisert inn.

Jeg er ikke uenig i at vi kan tenke oss en rammeplan eller annet, men jeg er litt opptatt av at hvis vi mener at dette dreier seg om at lokalsamfunn er forskjellige i måten å organisere det på, må vi også lage en arena for å lære av hverandre, lære av de gode eksemplene. Noen steder drives jo SFO av idrettslag, hvor man har en skolefritidsordning basert på andre aktører enn bare dem som er kommunens. Vi må ikke miste dette. Jeg er redd for at vi da på en måte også mister en varians som lokalsamfunnet kan gi, som ikke staten og statens regler direkte gir.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [11:02:13]: Jeg vil bare minne statsministeren om at i Trondheim styrer Arbeiderpartiet sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, så det er flere som er ansvarlige der.

Men spørsmålet mitt til statsministeren dreier seg om barnefattigdom. I boken sin sier statsministerens tidligere statsråd Robert Eriksson at han beklager regjeringens kutt i barnetillegget på 590 mill. kr, samtidig som de ga store skattelettelser til de rikeste. Vi har jo sett at skattelettene

kan utgjøre om lag 20 mill. kr for enkelte, og jeg regner med at statsministeren møter ungene til disse uføre noen ganger. Hvordan forklarer statsministeren at det er rettferdig å kutte 590 mill. kr i barnetillegget, samtidig som enkeltpersoner kan få flere titalls millioner i skattelette?

Statsminister Erna Solberg [11:03:10]: Jeg trodde at Arbeiderpartiet var enig i det grunnleggende prinsipp om at arbeidslinjen er viktig, også for fremtidens utvikling av velferden i Norge. Vi står overfor noen store oppgaver fremover, og det synes jeg også Arbeiderpartiets leder skisserte godt i sitt første spørsmål, bl.a. kommer det til å være mange flere eldre og færre yrkesaktive i befolkningen.

Derfor har det vært en enighet mellom Arbeiderpartiet og Høyre om at arbeidslinjen bør ligge i alle våre velferdsordninger, med mulighet for gradert uføretrygd, med mulighet for å kunne føres tilbake igjen til arbeidslivet. Vi har laget felles skatteregler og felles systemer. Derfor har vi vært opptatt av at for uføretrygdede – en del har en mulighet til å komme tilbake igjen til arbeidslivet, helt eller delvis – bør det ikke være slik at det ikke lønner seg å gå ut i jobb på grunn av elementer i dette. Det er derfor vi gjorde endringer i barnetillegget.

Den skissen som man alltid trekker opp når det gjelder hvilke skattelettelser man har hatt, er mer en populistisk bit enn å ta ansvaret for den alvorlige utviklingen vi vil ha fremover hvis ikke arbeidslinjen blir dominerende i norsk velferdspolitik.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:04:35]: Representanten Trine Skei Grande henviste til punkt 4 d i samarbeidsavtalen og klarte å skape et inntrykk av at dette var noe bare Venstre var opptatt av i budsjett etter budsjett. Jeg tror det er riktig å si at Venstre har fått veldig god dra-hjelp fra Kristelig Folkeparti i budsjett etter budsjett.

Regjeringen beskriver i budsjettproposisjonen de sentrale overføringsordningene til barnefamilier: kontantstøtte, barnetrygd, osv. Likevel er det et flertall i programkomiteen til Høyre som har anbefalt at de frie overføringene til barnefamilier skal erstattes med støtte til bruk av barnehage og SFO. Det overrasker Kristelig Folkeparti veldig. Kristelig Folkeparti mener at istedenfor å diskutere hvordan støtten til barnefamilier kan reduseres eller styres av det offentlige, bør vi heller diskutere hvordan vi kan legge til rette for enda bedre ordninger for barn og familier.

Er statsministeren enig i at det er viktig å videreføre barnetrygden som den universelle ordningen, en ordning for alle barnefamilier?

Statsminister Erna Solberg [11:05:45]: Jeg er tilhenger av at vi også har kontantytelser, særlig til dem med lavest inntekter, og i faser av livet.

Så har ikke jeg tatt stilling til alle forslag fra programkomiteen, og den er også delt i dette spørsmålet. Jeg synes ikke partiledere alltid skal avvike alle debatter som går i partiet, ved å signalisere hvor en selv står. Men det er klart at tjenester og tjenestetilbud er viktig, også for barnefamilier. For noen av de svakeste og fattigste vil det vi har

gjort når det gjelder f.eks. gratis kjernetid og gradert foreldrebetaling – som for øvrig var ganske enkelt å få enighet om at vi skulle gjøre, siden disse fire partiene var enige om, før vi kom i regjering, at vi burde gjøre dette – bidra til ikke minst å utruste barn til å kunne delta i samfunnet på en måte som kontantytelser ikke alltid gjør. Derfor må vi veie tjenester og kontantytelser opp mot hverandre. Det jeg tror kanskje er det aller viktigste med tanke på barnefattigdom, er å hjelpe de barna som føler at de ikke kan delta i ting fordi foreldrene ikke har råd.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgings-spørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [11:07:04]: Veggen ut av barnefattigdom går gjennom foreldra si inntekt. I forslaget til statsbudsjett vil regjeringa kutta kraftig i den økonomiske støtta til store barnefamilier i mottak. Jo fleire barn ein har, jo større vert kuttet. Ein familie med to barn får ingen kutt, men har ein familie fem barn, får ein kutt på 4 000 kr i månaden. Det betyr godt under halvparten av satsen for sosial naudhjelp. Barnefattigdommen vil altså auka i mottak ved å kutta i støtta til familier med størst behov. Eg kan ha respekt for at regjeringa vil ha tiltak mot såkalla økonomisk motivert migrasjon, men kan statsministeren meina at det er riktig å straffa barn i familier i mottak som er så heldige – eller uheldige – å ha fleire søsken?

Statsminister Erna Solberg [11:08:04]: Da Stortinget diskuterte spørsmålet knyttet til innstramminger i flyktningsstrømmingen i fjor, var man enige om at man skulle gå inn for å se på måter å stramme inn på de ytelsene man får i mottak. Det har regjeringen fulgt opp med å sette et tak i forbindelse med budsjettet i år.

Jeg mener at det er viktig at den perioden man er i mottak, er kortest mulig. Det viktigste for barn og barnefattigdom når det gjelder asylsøkere og personer som skal bli værende i Norge, er at vi har en god integreringspolitikk. Det at vi sørger for at vi løfter folk raskere inn i arbeidslivet, og at de kommer til å klare seg bedre, vil være mye viktigere for foreldrene enn hvor mye penger de får i mottaket. Dette var en del av de innstramminger som vi var enige om at vi skulle se på, og vi har lagt frem et forslag om det i budsjettet for at det ikke skal være for gunstig å bo i et mottak. Når det ikke er så stort press i år, kan man selvfølgelig løpe vekk fra de innstramminger man var enig om at man skulle forsøke seg på i fjor, men jeg tror det er lurt å være konsistent.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:09:28]: Forskjellene øker i Norge, og denne regjeringen heier den utviklingen fram. Regjeringen tar fra fattige og syke, fra folk som har det vanskelig, og så gir den rundhåndet til dem som har mest og har det best.

Listen over smålige og usosiale kutt i dette statsbudsjettet er lang. Det er mange som rammes. Det er uføre forsørgerne, det er kronikere, det er funksjonshemmede, barnefamilier på asylmottak, folk som mister jobben, osv. Disse smålige kuttene gjennomføres i en situasjon hvor regjeringen bruker hemningsløst mye oljepenger, og hvor skatte-kuttene nå passerer 20 mrd. kr. I dette budsjettet får de aller rikeste i Norge nok en gang milde gaver fra regjering-

gen, som gjør at formuene deres kan vokse seg enda litt større.

Det sprer nok glede, tenker jeg, blant folk som har det tøft, at de kan få være med på dette spleiselaget for de rikeste. Kronikere kan bidra med høyere egenandel på fysioterapi, 250 utviklingshemmede eller andre kan bidra med å miste de varig tilrettelagte arbeidsplassene sine, uføre foreldre kan stramme livreimen for barna sine enda litt mer, og folk som har mistet jobben, får lov til å skatte av sluttavtalen sin – alt dette for å bidra til den nødvendige dugnaden for de rike.

Jeg lurer på om statsministeren, nå som denne listen over kutt begynner å bli klar og tydelig, har noen beskjed til fattige mennesker og syke mennesker som får det tøffere på grunn av hennes budsjett. Vil hun f.eks. takke dem for det sjenerøse bidraget de nå gir til det spleiselaget for de rikeste, som statsministeren har satt i gang?

Statsminister Erna Solberg [11:11:20]: Det er alltid en fordel når partier selger inn sakene sine før en muntlig spørretime til en avis, sånn at vi kan se hva vi kan regne med å få spørsmål om. Vi har gått ganske grundig gjennom det innsalget som SV i dag har gjort til VG, og for å si det sånn: Har de ikke mer å komme med? Det var mitt spørsmål da jeg så det, for sannheten er jo at målt mot alle de forbedringene vi gjør i mange velferdsordninger, er dette lite.

Vi foreslår en stor reform hvor vi dobler antallet familier som får hjelp i en vanskelig situasjon med varig syke, innenfor pleiepengeordningen, en ordning som vi forsøkte gang på gang å få den rød-grønne regjeringen til å gjøre noe med, men som de ikke gjorde noe med i alle de årene de satt. Vi gjør omlegginger i ordningen for bostøtte, som bidrar til at ja, noen som har fått for mye før, ikke får det, men vi bruker proveny og pengene til å gjøre forbedringer i bostøtteordningen. Vi sørger for at flere mennesker faktisk får et lavere egenandelstak på fysioterapi. Vi har en lang liste med mange som har vært uprioritert – noen diagnoser har gitt prioritet til gratis fysioterapi, en rekke andre diagnoser har ikke gitt noe. Nå senker vi taket og har likebehandling av egenandeler på alt det andre.

Disse endringene tegnes som et bilde på en dugnad for de rike. Det er mye mer penger som bidrar til å forbedre tiltakene for folk som har det vanskelig i Norge, i dette budsjettet, enn de innstrammingene og endringene vi gjør i ordninger som det var naturlig å gjøre endringer i.

Når det gjelder en sak jeg ser har vært viktig, de ressurskrevende brukerne, har jeg lyst til å minne om at den rød-grønne regjeringen to ganger foreslo å gjøre endringer i det. Da sto SVs talsmenn på barrikadene og sa at nei, dette gjelder ikke brukerne i det hele tatt. Det er altså en annen regel for Lysbakken når han sitter i opposisjon, da gjelder det brukerne, men når han selv sitter med regjeringsmakten og gjør akkurat det samme, øker andelen for kommunene mer, da er det noe annet. Det synes jeg er litt dobbeltmoralisk.

Audun Lysbakken (SV) [11:13:27]: SV har en lang historie med å forsvare ordningen for ressurskrevende brukere. Jeg synes svaret til statsministeren er syltynt og avslørende. Hvis meldingen til dem som rammes av de kuttene denne regjeringen gjennomfører, er «Har de ikke mer å komme med?», viser statsministeren at hun ikke har

forstått hvordan livssituasjonen for folk som har det vanskelig i Norge, er.

La meg ta et konkret eksempel. I dette budsjettet gjennomfører regjeringen enda en runde med kutt i barnetillegget til uføre. Mange familier har fått en tøffere hverdag, forteller om en hverdag der de må spenne inn livreima enda mer, der det er enda vanskeligere å få endene til å møtes. De synes det er uforståelig at det ikke er råd til deres velferd, samtidig som statsministeren har så ufattelig mye penger til de rikeste. Forrige uke foreslo SV i trontaledebatten at vi i det minste skulle kartlegge hvordan det har gått med disse familiene, og det stemte Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ned. Er det sånn at statsministeren synes at en med kritikken som kommer mot budsjettet, har så lite å komme med at hun ikke engang er interessert i å finne ut hvordan det har gått med fattige familier som rammes av hennes egne kutt?

Statsminister Erna Solberg [11:14:33]: Det som gjennomføres i den nedtrappingen av overgangsordningen som det ble enighet om i forbindelse med gjennomføringen i 2014- og 2015-budsjettene, er 5 mill. kr.

La meg ta et eksempel fra listen til Lysbakken. Der er et av kuttene at vi kutter i en ordning på 9 mill. kr til Kontoret for voldsoffererstatning, det er da lansert som kutt for de svakeste. Men vi putter altså de 9 mill. kr sammen med 19 friske millioner til en voldsoppfølgingstjeneste ved alle landets politikamre. Der får vi pluss 19 mill. kr i forbedringer for de svakeste gjennom det vi gjør. Derfor sier jeg at det var en interessant liste å lese, det er et tegn på at dette er et godt budsjett, at det er gode sosiale prioriteringer, når SV så panisk må finne løsninger der hvor vi faktisk gjør forbedringer i sakene, som argumenter for at det blir dårligere, fordi det skal passe til retorikken de har tenkt å gå til valg på, ikke til terrenget som vi ser.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [11:15:48]: Uten å stille et eneste krav spar regjeringen millioner ned i lomma på de rikeste milliardærene i dette landet, mens de ser seg nødt til å kutte bl.a. på fysioterapi og sender en sjokkregning til uføre. Jeg tror ikke statsministeren kan ha lest budsjettet, for det er altså 300 mill. kr mindre til det.

Bostøtte nevner regjeringen. Ja, det står i budsjettet til statsministeren at det er 1 000 færre som får bostøtte til neste år, og de siste to-tre årene er det 12 000 færre som har fått, på tross av at boligprisene øker. Da er det grunn til å spørre statsministeren, når hun nå sender disse sjokkregningene, setter vanskeligstilte kniven på strupen, tror de blir friske og at de får jobb ut fra det i et tøft arbeidsmarked: Hvor mange flere av de uføre tror egentlig statsministeren får jobb av dette – uføre som nå skal få det vanskeligere under denne regjeringen?

Statsminister Erna Solberg [11:16:54]: Vi gjør en endring i måten vi håndterer fysioterapitjenester på. Det betyr at vi tar vekk en diagnoseliste hvor en del diagnoser – egentlig litt historisk og tilfeldig – har gjort at man fullt ut har gratis adgang til det. Samtidig er det en diagnose som jeg vet at representanten Andersen har vært opptatt av, fibromyalgi, som ikke får, og som er en stor kvinne-

sykdom. Der får man nå et lavere egenandelstak. Det at vi lar alle betale en egenandel, betyr samtidig at vi kan senke egenandelstaket med 680 kr. Det betyr at en rekke uføre og kronisk syke får mindre utgifter til dette.

Samtidig bruker vi 200 mill. kr av det til å styrke fysioterapi- og rehabiliteringstjenestene i kommunene gjennom de prioriteringene vi gjør, og vi ordner med en opptrappingsplan knyttet til det. Barn mellom 12 og 16 år får nå gratis fysioterapi-tjenester, slik at det for dem som har dårlig økonomi og har barn i den situasjonen, blir en bedret ordning.

Det hender vi må gjøre omfordelinger fordi gamle systemer er dårlig, men det er ikke 300 mill. kr i kutt, det er faktisk en stor omlegging og en endring, og vi har sagt at vi skal trappe opp ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Tiden er ute.

Dag Terje Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:18:16]: Det var nok mange fattige og arbeidsledige som i forrige uke, da statsbudsjettet ble lagt fram, tenkte: Har en ikke mer å komme med?

I trontaledebatten i forrige uke sa statsministeren:

«Det er altså ikke sann at det dokumenteres at disse forskjellene øker.»

Hun sa videre:

«Jeg ønsker velkommen en diskusjon om forskjeller, men det må være på noe annet enn retorikknivået og på et oppslag i Klassekampen.»

Både Nav og arbeidskraftundersøkelsen viser at arbeidsledigheten er rekordhøy. Stadig flere nordmenn går på sosialhjelp. Statistisk sentralbyrå rapporterer at inntektsforskjellene og formuesforskjellene øker. Den såkalte Gini-koeffisienten sier at forskjellene øker, og finansministeren, som i en interpellasjonsdebatt som ble reist av meg den 31. mai i år, påsto at forskjellene ikke øker, innrømmer i svar til meg den 7. juni at forskjellene øker.

Da blir spørsmålet: Hvilke andre krav til dokumentasjon må innfris før statsministeren vil innrømme at under hennes ledelse øker forskjellene i Norge?

Statsminister Erna Solberg [11:19:25]: Jeg tror at det jeg sa, var at man må diskutere årsakene også, og hva som er virkemidler mot dette. Da pekte jeg i mitt innlegg i trontaledebatten på OECDs fire anbefalinger og områder for å bekjempe forskjeller. Det ene var at velferdssystemet og skattesystemet skal bidra til omfordeling. Det er klart at når vi har en økning på 2,1 pst. i all pasientbehandling, når vi fortsetter opptrappingsplanen for rusfeltet med 350 mill. kr, når vi styrker kommunerammen og øker rekrutteringen av psykologer, og når vi innfører pakkeforløp for psykisk helse og rus, bidrar alt dette til at ulikheten blir mindre over tid.

Kvinnens yrkesdeltagelse fortsetter å øke. Flere kvinner jobber heltid.

Jeg kan fortsette med å nevne at dette også er et spørsmål om hvordan vi lager kartleggingsverktøy for grunnleggende ferdigheter.

Det er mange tiltak i dette budsjettet – ikke minst innenfor integreringsområdet – som nettopp går til kjernen av hva som er mulige ulikhetsutfordringer fremover. Det sy-

nes jeg faktisk at debatten fortjener, hvis vi skal ha en strategi mot ulikhet – ikke bare en strategi for politisk debatt.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Hadia Tajik (A) [11:20:48]: Denne regjeringa gjekk til val på å snakka om gjennomføringskraft, og etter tre år er ein del av biletet dette: Det som vart framstilt som eit heilt unikt, spesielt og viktig beredskapselement på Statsministerens kontor, har vorte redusert til eit sekretariat for Regjeringens Sikkerhetsutvalg. Forsvar og politi klarer ikkje å samarbeida i spørsmålet om maritim kontraterror. Politiet skal få helikopter, men truleg ikkje før i 2019, altså seks år etter at Erna Solberg overtok.

Det finst framleis ikkje ein heilskapleg plan for regionale trenings- og beredskapssenter, sånn at ein får opp kompetansen i alle delar av landet. Nasjonalt beredskapssenter for politiet – det er ikkje i nærleiken av å vera klart. Når det gjeld dette siste, har statsministeren og regjeringa forkasta Alnabru som lokalisering – trass i at regjeringa sjølv hausten 2014 annonserte i sine budsjettokument at «gjeldende byggeprogram kan innpassas på Alnabru».

No greier dei likevel ut Grønmo og Taraldrud, og eg er ikkje lenger så oppteken av kvar ein byggjer dette nasjonale beredskapssenteret, så lenge det berre vert bygt og ein faktisk klarer å oppretthalda ei anstendig framdrift. No er løftet i budsjettet at det skal koma ei avklaring om stad denne hausten, noko som betyr at pengar til bygging truleg ikkje vil liggja føre før tidlegast etter valet i 2017.

Spørsmålet mitt er: Kva synest statsministeren sjølv om si eiga gjennomføringskraft?

Statsminister Erna Solberg [11:22:31]: Vi har tatt tak i alle de områdene som ikke var tatt tak i før vi kom i regjering. Noe ble startet under den forrige regjeringen, vi har tatt tak i det som ikke var startet opp eller gjennomført, og har hatt veldig god gjennomføringskraft på de fleste av de punktene. Det er noen utfordringer som fortsatt gjenstår. Det er bl.a. beredskapssenteret, hvor man fordi man kuttet i prosessen, endte opp med å forsinke hele prosessen, da det viste seg at det ville være vanskelig å få et godt tilgjengelig senter på den tomten som den forrige regjeringen valgte.

Men når jeg hører opplistingen fra representanten Hadia Tajik, blir jeg litt forbauset, f.eks. når det gjelder de nye politihelikoptrene. Noe av det første denne regjeringen gjorde, var faktisk å skjære igjennom og bestille politihelikoptre, noe som ikke var gjort av den forrige regjeringen. Men det tar altså så langt tid før politihelikoptrene kommer. Vi fikk også en veldig god «deal». Vi fikk et godt helikopter. Det har bedre kapasitet enn tidligere. Men vi skar altså igjennom i noe som hadde stått og stampet mellom ulike beslutningstakere, og fikk gjort den bestillingen ganske tidlig i vår periode. Men å klage over at vi ikke får flere helikoptre til redningstjenestene – vi har foreslått nye politihelikoptre i dette budsjettet, og det kommer til å komme.

Det er noen ting jeg synes at også norske politikere burde tenkt litt bedre igjennom før de bruker det som argumenter mot andre.

Så til spørsmålet om maritim kontraterror: Fordi det har vært et tomt rom, en usikkerhet knyttet til den norske grunnloven og bruken av militære styrker sammen med

politiet, har vi nettopp nedsatt et offentlig utvalg med alle berørte parter. Det viktigste med det er at de er enige om nesten alt når det gjelder samarbeidet mellom Forsvaret og politiet, med unntak av akkurat styringen i maritim kontraterror. Det er et spørsmål som nå går ut på høring, og som skal komme tilbake igjen. Men vi har lagt grunnlaget for å sikre oss at det vi gjør, er i takt med tiden, men også i takt med Grunnloven.

Hadia Tajik (A) [11:24:43]: Det er ingen som skuldar regjeringa for at ingenting skjer på dette feltet. Mitt klagemål gjeld derimot at det er dei store grepa som manglar. Dei eksempla eg her gjev, gjeld dei store grepa.

Når det gjeld redningshelikoptra, som statsministeren viste til, skulle det berre mangla at ein ikkje skar gjennom og tok ei avgjerd, for avgjerdsgrunnlaget låg føre allereie ved regjeringsskiftet. Men då har me iallfall fått klarlagt at definisjonen av gjennomføringskraft er at åtte år er for lenge. Det seier retorikken til regjeringa. Det å bruka eitt år, frå 2012 til 2013 – frå Gjerv-rapporten kom, til anbefalingane frå Stoltenberg-regjeringa låg føre – er for kort tid og ikkje ansvarleg nok, medan det å bruka tre år, som denne regjeringa har gjort, er akkurat passe når det gjeld beredskapssenteret, og seks år er akkurat passe for politihelikoptra. Det er ei ganske grei avklaring å få.

Det eg likevel er forundra over, er at statsministeren viser så stor passivitet når det gjeld nasjonalt beredskapssenter for politiet. Kva vil statsministeren seia om si eiga gjennomføringskraft for denne viktige satsinga?

Statsminister Erna Solberg [11:25:52]: Det er gjort veldig mange ting i politiet og i andre deler av beredskapstjenestene for å løfte beredskapen fremover.

Jeg mener at de store tingene faktisk er noe annet enn disse fysiske tingene. De store tingene er kulturen, personallet, menneskene som er godt trent, som er godt utstyrt, og at vi har nok av dem. Det er de store grepene. Det er det som kommer til å være avgjørende for om det blir et annet hendelsesforløp, hvis vi igjen – noe jeg håper aldri vil skje – skulle komme i en situasjon som den vi hadde 22. juli. Det å gjøre noe med kultur, med trening, utstyr og beredskap for folk er det aller viktigste vi gjør. Vi har løftet antallet politifolk, vi har løftet treningen, vi har flere som er i stand til å kunne gå inn i tøffere oppdrag enn man har hatt tidligere, og vi har jobbet frem veldig mange gode løsninger mellom politiet og andre.

Når det gjelder nasjonalt beredskapssenter, mener jeg at det er en viktig del. Det burde selvfølgelig vært på plass tidligere, men det er dumt å kutte i de vanlige utredningene, for da får vi problemene etterpå.

Presidenten: Det blir ett oppfølgingsspørsmål – fra Svein Roald Hansen.

Svein Roald Hansen (A) [11:27:08]: Det virker som om statsministeren fortsatt bruker det Stoltenberg-regjeringen ikke rakk å løse, som en unnskyldning eller begrunnelse for det hun selv ikke gjør noe med. Det er pussig, når det vi ble lovet, var gjennomføringskraft.

Det er riktig at kultur, trening osv. er en viktig del av styrket beredskap. En del av mulighetene for å trene, hvor blålysetatene og Forsvaret kan trene på å nå hverandre bedre, ligger også i de regionale beredskapssentrene. Det

er utarbeidet et konsept på Rygge, som Direktoratet for sivilt beredskap ble gitt i oppdrag å arbeide videre med. Det ble trukket tilbake av denne regjeringen, og man bevilget noen få kroner til Østfold fylkeskommune og Rygge og Moss kommuner for at de skulle arbeide videre med det. Det er å skyve ansvaret fra seg. Hvorfor har ikke regjeringen tatt ansvar for å få dette på skinner?

Statsminister Erna Solberg [11:28:14]: Vi har valgt å gjøre noen veldig tydelige prioriteringer på beredskapsområdet. Det har bl.a. gjort at vi har fått på plass mange av de tingene som var satt på listen over mangler, f.eks. nasjonal prosedyre når det gjelder nødetatenes samvirke, og når det gjelder pågående, livstruende vold. Vi har sørget for mer penger til planlegging og prosjektering av det nasjonale beredskapssenteret. Vi har ny våpeninstruks. I tillegg er det betydelig flere trent personell, og man øver mer enn det man har gjort tidligere.

Det er ikke alle prioriteringene som nødvendigvis er lik dem den rød-grønne regjering gjorde, men vi jobber mye med å løfte beredskapen fremover.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen over, og vi går videre til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:29:06]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Ingunn Gjerstad til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av klima- og miljøministeren, som er bortreist.

Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Olivia Corso Salles.

Spørsmål 3, fra representanten Olaug V. Bollestad til barne- og likestillingsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 4, fra representanten Hege Haukeland Liadal til barne- og likestillingsministeren, må utsettes til neste spørretime da statsråden er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Kari Henriksen til justis- og beredskapsministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 12, fra representanten Gunvor Eldegard til kunnskapsministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 13, fra representanten Arild Grande til kulturministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Rigmor Aasrud (A) [11:29:27]: «Regjeringen har nylig revidert retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser. I et svar fra statsråd Anundsen viser han til

disse for å forklare hvorfor fellesoppgaver i politiet ikke er vurdert lagt til Politiets fellestjenester i Gran kommune, og begrunner det med at kommunen har et felles arbeidsmarked med Oslo.

Er det regjeringens politikk at pendlerkommuner som Gran diskvalifiseres for å få lokalisert statlige arbeidsplasser?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:30:00]: Jeg takker for spørsmålet.

Det er korrekt som representanten Aasrud sier, at retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon ble revidert høsten 2014. Disse har også justis- og beredskapsministeren referert til i sitt svar til Stortinget i juni i år, vedrørende lokalisering av politiets fremtidige fellesenhet for lønn og regnskap.

Retningslinjene inneholder formelle krav ved lokalisering av statlige arbeidsplasser som grunnlag for valg og vurdering av alternative steder for lokalisering. Tre hensyn skal legges til grunn og veies mot hverandre. Disse er vilkår for lokalisering, formålet med lokalisering og kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning.

Vilkår for lokalisering innebærer en vurdering av betydningen av nærhet til tjenestene, kompetansekrav og krav til infrastruktur. Når det gjelder vurdering av formålet til lokalisering, skal lokalisering i regionale sentra der virksomheten har størst potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser, vektlegges. Det siste vilkåret, om kostnadseffektivitet, er mer selvforklarende.

Pendlerkommuner som Gran er ikke diskvalifisert for lokalisering av statlige arbeidsplasser. Hovedkriteriet i retningslinjene er at nye statlige virksomheter som hovedregel ikke skal lokaliseres i Oslo. I en konkret statlig lokaliseringssak må alle de tre ulike vilkårene for lokalisering nevnt over, utredes.

Totalt er det fattet vedtak om å etablere eller flytte ut om lag 390 arbeidsplasser så langt i denne stortingsperioden. Til sammenligning ble det, under den rød-grønne regjeringen, fra 2009 til 2013 bare flyttet ut eller nyetablert om lag 200 arbeidsplasser utenfor Oslo.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Rigmor Aasrud (A) [11:32:14]: Jeg takker for svaret. Ut fra de kriteriene som statsråden her lister opp, blir det bare enda mer forunderlig at man bruker det at man er i et felles arbeidsmarked med Oslo som begrunnelse for at man ikke engang vurderer det som er etablert som en fellestjeneste for politiet på Gran. Man fikk ikke engang lov til å være med i konkurransen. Da må jeg spørre statsråden, for han er opptatt av at kostnadseffektivitet skal være et av kriteriene, og det ser vi også i en rekke andre saker der regjeringen gjør kutt i budsjettet nettopp for å bidra til kostnadseffektivitet: Er det kostnadseffektivt å opprette flere enheter rundt omkring når man har en fellestjeneste, en stabsfunksjon som skal fungere for en organisasjon?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:33:14]: Det er jo interessant at det spørsmålet kommer fra Arbeiderpartiet, for jeg møter mange både stortingsrepresentanter og ordførere fra Arbeiderpartiet som er opptatt av at man skal flytte

statlige arbeidsplasser ut fra Oslo. Det gjør denne regjeringen, og vi har allerede så langt i denne stortingsperioden flyttet ut nesten dobbelt så mange som det den forrige regjeringen gjorde fra 2009 til 2013. Så er det slik at det er ulike hensyn som skal ivaretas, hvor kostnadseffektivitet er ett av de elementene. Jeg er helt sikker på at det finnes mange gode eksempler på at det også er kostnadseffektivt å legge arbeidsplassene utenfor Oslo, bl.a. fordi man da kan få mer stabil arbeidskraft. Og det er god tilgang på kompetent arbeidskraft også utenfor Oslo kommune.

Rigmor Aasrud (A) [11:34:04]: Det er nettopp derfor det er så forunderlig at man da ikke vurderer en etablert enhet i pendleravstand fra Oslo, for noe av utfordringen nå er at vi har for mange som reiser – vi må få ned biltrafikken, og arbeidsplasser burde ligge nærmere der folk bor. Det vil også avlaste Oslo når det gjelder boligpriser. Da blir det veldig rart at man unnlater å bruke de områdene som ligger tett på Oslo, som en del av sin kanalisering av arbeidsplasser. Det kunne vært interessant å høre statsråden si hvor mange av de 390 arbeidsplassene som er utplassert til nå, som ligger i byer og ikke i tettsteder. For hvis man skal klare å spre arbeidsplassene til der folk bor, må det være interessant at man legger disse arbeidsplassene også i nærheten av f.eks. Oslo. Så hvor mange av de arbeidsplassene er etablert andre steder enn i storbyene?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:35:06]: Jeg forstår veldig godt engasjementet for Gran kommune. Jeg møter mange aktive stortingsrepresentanter fra alle partier og fremragende ordførere fra alle partier som slåss for sin kommune. Vi vet at når statlige arbeidsplasser skal lokaliseres, er det mange som ønsker at de skal ligge i akkurat sin kommune. Derfor er vi opptatt av at man skal foreta en konkret vurdering i de ulike tilfellene. Jeg har også sagt at det er ikke bare ett alternativ som skal vurderes, men det er tre alternativer som skal vurderes. Da kan man se på de ulike parameterne som handler om arbeidsmarked, som handler om kostnadseffektive løsninger. Så mener jeg at det også er fornuftig at ikke alle de statlige kompetansearbeidsplassene lokaliseres i Oslo. Jeg mener det er bra at vi også styrker ulike arbeidsmarkeder forskjellige steder. Da vil noen statlige arbeidsplasser komme til byene, som Stavanger og Bergen, men også til mindre steder.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingunn Gjerstad til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av klima- og miljøministeren. Spørsmålet blir tatt opp av representanten Olivia Corso Salles.

Olivia Corso Salles (SV) [11:36:19]: Jeg har følgende spørsmål til statsråden: «Hvor store er de ekstra utslippsreduksjonene vi får som en følge av klimaloven regjeringen har lagt frem forslag til?»

Statsråd Bent Høie [11:36:33]: Forslaget til klimalov som nylig ble sendt på høring, er en nyskaping i norsk rett. Det er inspirert av samme konsept som klimalovene vedtatt i Storbritannia, Danmark og Finland, og som nå utredes i Sverige. Formålet med denne type lovgivning er å forplikte det øverste beslutningsnivået i samfunnet, storting og regjering, til å føre en klimapolitikk i tråd med klimamål som lovfestes. Hensikten er å støtte opp om måloppnåelsen i klimapolitikken over tid, uavhengig av valgperioder og regjeringsdannelser.

Regjeringens forslag til klimalov lovfester de klimamålene som er politisk vedtatt for 2030 og 2050, og som Stortinget har sluttet seg til. Loven i seg selv vil slik sett ikke utløse noen utslippsreduksjoner utover det vi allerede har forpliktet oss til politisk i denne salen. Målet om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, skriver seg fra tidligere klimaforlik, er nedfelt i denne regjeringens politiske plattform og går også fram av Meld. St. 13 for 2014–2015, Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU.

Utslippsmålet for 2030 på minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 legges også til grunn slik det er nedfelt i denne meldingen, og som Stortinget enstemmig har sluttet seg til. Vi foreslår å lovfeste at målet kan oppfylles felles med EU i tråd med det regjeringen legger opp til. Felles oppfyllelse med EU innebærer at Norge i kvotepliktig sektor vil bidra til gjennomføring av utslippsreduksjoner på 43 pst. sammenlignet med 2005 innenfor EUs kvotesystem. I tillegg vil det bli fastsatt et nasjonalt utslippsmål for ikke-kvotepliktig sektor på linje med sammenlignbare EU-land. I forslaget til innsatsforordningsforordning som ble lagt fram i sommer, peker EU-kommisjonen på at Norges høye brutto nasjonalprodukt per innbygger tilsier at vi vil få et mål om å redusere utslippene i ikke-kvotepliktig sektor med 40 pst. Det er et svært ambisiøst mål. Det endelige måltallet for utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor vil bli avklart senere, på bakgrunn av dialogen med EU om felles oppfyllelse av klimamålene.

Merverdien i klimaloven ligger i at politisk vedtatte klimamål blir rettslig forpliktende for alle framtidige regjeringer og storting. Valg av virkemidler og tiltak for å nå målene vil fortsatt være et spørsmål for den løpende klimapolitikken. Loven kombinerer en forpliktende overordnet ramme og retning med politisk fleksibilitet i valg av løsninger. Loven legger bl.a. opp til en årlig oppdatering fra regjering til storting om status for utslippsutviklingen og en oversikt som synliggjør utslippsbaner innenfor ikke-kvotepliktig sektor, og hvilke typer tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse. Den årlige statusoppdateringen vil legge grunnlaget for løpende politisk vurdering av om norsk klimapolitikk leverer som forutsatt.

Olivia Corso Salles (SV) [11:39:31]: SV er opptatt av at Norge skal kutte selv og ikke bare kjøpe seg fri. Så kan statsråden svare på om det vil bli betydelige kutt som følge av denne loven?

Statsråd Bent Høie [11:39:40]: Jeg oppfatter at det egentlig var det opprinnelige spørsmålet også. Denne loven vil ha som hensikt å rettsliggjøre de forpliktelsene som Stortinget allerede har sluttet seg til i reduksjonene fram mot 2030, og i målsettingen fram mot 2050. Hvilke

virkemidler som skal brukes for å nå disse målene, er det til enhver tid Stortinget og regjeringen som må vurdere. De virkemidlene vil også trolig i en så lang tidsperiode som det her er snakk om, endre seg etter hvert som en når de ulike målene.

Olivia Corso Salles (SV) [11:40:25]: Jeg må si at jeg står og sliter litt med å forstå hva som er forskjellen før og etter denne loven. Nå har regjeringen sendt en lov på høring, og da må den vel også ha gjort en vurdering av hvilken klimateffekt akkurat dette forslaget til lov vil ha. Det er det jeg spør statsråden om.

Statsråd Bent Høie [11:40:46]: Merverdien i klimaloven ligger rett og slett i at de politisk vedtatte klimamålene som denne regjeringen har lagt inn, og som Stortinget har sluttet seg til, også blir rettslig forpliktende for alle framtidige regjeringer og storting. All erfaring tilsier at nettopp når en sikrer at den typen målsettinger ikke kan endres av ulike regjeringer eller ulike storting, har det også betydning for den felles forpliktelsen som det politiske miljøet føler for å realisere målene. Det er det som er nytt med å legge dette fram som lov, samtidig som loven også bl.a. legger opp til årlige oppdateringer fra regjeringen. Så loven bidrar til en rettsliggjøring av politiske mål som er fastsatt i denne stortingsperioden, som også vil være bindende for framtidige storting og regjeringer.

Spørsmål 3

Fra representanten Olaug V. Bollestad til barne- og likestillingsministeren:

«I forbindelse med behandlingen av likestillingsmeldingen fattet Stortinget et vedtak der Stortinget ber regjeringen opprette et eget trepartssamarbeid for økt likestilling med partene i arbeidslivet.

Kan statsråden gjøre rede for regjeringens arbeid med oppfølging av dette vedtaket?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 4

Fra representanten Hege Haukeland Liadal til barne- og likestillingsministeren:

«Stortinget ba regjeringen opprette et eget trepartssamarbeid for økt likestilling med partene i arbeidslivet. I Prop. 1 S for 2016-2017 henvises det til at regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Ser statsråden behovet for et eget trepartssamarbeid med partene i arbeidslivet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 5

Freddy de Ruiter (A) [11:41:59]: «Dødssyke barn, som har vært knyttet opp mot barneavdelingene ved sykehusene, går ofte over i et usikkert og fragmentert behandlings- og pleieopplegg etter fylte 18 år. Disse ungdommene, som er svært syke, ofte med svært mange komplekse diagnoser, blir sammen med pårørende påført store ekstrabelastninger ved å bli dratt ut av et kjent og trygt behandlings- og pleieopplegg.

Hvordan kan statsråden sikre at sykehusene sørger for at disse pasientene får et tilbud knyttet opp mot barneavdelingene ved sykehusene?»

Statsråd Bent Høie [11:42:34]: Kontinuitet i kontakten med helsetjenesten er spesielt viktig for alvorlig syke pasienter, som også representanten de Ruiter beskriver. Skifte av sykehusavdeling og behandlere mot slutten av livet oppleves som en ekstra belastning for mange.

Tilbakemeldinger fra sykehusene tilsier at de tilstreber fleksibilitet og forståelse, der de også sier at de tar hensyn til leveutsiktene, og de praktiserer ikke 18-års alder som en definitiv grense for behandling på barne- og ungdomsavdeling. Dette gjelder ungdom med forventet kort tid igjen å leve, men også f.eks. kreftpasienter som er inne i et lengre behandlingsforløp.

Noen alvorlig syke ungdommer har diagnoser med kort forventet levetid statistisk sett, men der det er usikkert hvor mange år de vil leve. Ungdommer i en slik situasjon vil ofte bli overført til voksenavdeling ved fylte 18 år. Det er avgjørende med god planlegging for at overgangen skal bli minst mulig belastende for pasient og pårørende.

Rutiner for overføring fra barneavdeling til voksenavdeling har vært et satsingsområde innen norsk barnemedisin de siste årene. For mange pasienter som blir 18 år, og hvor levetiden er usikker, er det medisinskfaglige grunner til å planlegge overføring til voksenavdeling. Blant annet har slike avdelinger spesiell kompetanse til å ivareta medisinske utfordringer hos voksne pasienter.

Oslo universitetssykehus sier det på denne måten:

«Barneleger har i alle år hevdet med kraft at barn ikke er små voksne – de må følges opp av barneleger på tilrettelagt barneavdeling. Tilsvarende er ikke voksne store barn. Voksenlivet har andre sykdommer og andre behov og regler som ikke en barneavdeling kan ivareta på samme måte».

Regjeringen har også oppnevnt et utvalg som skal gjennomgå dagens palliative tilbud. Utredningen skal leveres innen utgangen av 2017. Utvalget skal foreslå tiltak for å imøtekomme pasienter og pårørendes behov og ønsker for behandling, pleie og omsorg i livets slutfase. I mandatet heter det:

«Barn og unge er sårbare grupper og må få en spesiell oppmerksomhet i utvikling av tjenestene».

Mennesker i krevende livssituasjoner har behov for god dialog med hele tjenesteapparatet. Det gjelder barneavdeling, aktuell voksenmedisinsk avdeling og – ikke minst – fastlege og øvrig kommunal helsetjeneste. Det er viktig med gode rutiner, men ofte er det behov for skreddersøm. Derfor er det vesentlig at helsetjenesten tilstreber fleksibilitet i møtet med alvorlig syke barn og unge.

Spørsmålet som representanten de Ruiter tar opp, er et gjennomgangstema når jeg møter ungdom med erfaringer fra sykehus. Det er også en av grunnene til at jeg har – og fått tilslutning til gjennom Nasjonal helse- og sykehusplan – bedt om at det opprettes ungdomsråd ved alle sykehus, nettopp fordi ungdom også påpeker det som representanten påpeker, at det må være en individuell vurdering i denne typen spørsmål.

Freddy de Ruiter (A) [11:45:36]: Tusen takk for et godt og utfyllende svar. Jeg tror vi er ganske enige på tvers av partigrensene i dette spørsmålet.

Bakgrunnen for at jeg tok det opp, var et oppslag på NRK Sørlandet. Hos oss gjelder det en håndfull pasienter, nasjonalt gjelder det kanskje i underkant av 100 som er palliative, og som får en veldig vanskelig og krevende overgang fra det å bli definert som barn på sykehus til å bli definert som voksen.

Nå tror jeg nok at mange forsøker å tilrettelegge, men det er nok også noen som opplever at de blir kasteballer fra avdeling til avdeling og mellom sykehus. Statsråden påpekte også – veldig riktig – at det må skreddersøm til, og mitt spørsmål til statsråden er: Vil han gi et ekstra signal til foretakene og sykehusene om at det er viktig med skreddersøm og individuell tilpasing for disse pasientene?

Statsråd Bent Høie [11:46:31]: Ja, det er på en måte et pågående arbeid som vi gjør mot sykehusene, som også er selve kjernen i pasientens helsetjeneste. Det at en må ta hensyn til den enkelte pasient, at ingen beslutninger skal tas om meg uten meg i helsetjenesten som en gjennomgående kultur, er et tema som jeg følger opp i alle de møtepunktene som jeg har med helsetjenesten på alle nivåer. Men jeg er den første til å innrømme at det å endre den typen holdninger og kultur og få det inn i ryggmargen i hele helsetjenesten, ikke er noe som er gjort over natten.

Jeg tror også mange ungdommer selv og deres pårørende opplever det som ikke alltid like lett å være den som skal være tydelig. Det er en av grunnene til at jeg også har opprettet ungdomsråd – nettopp for å få et system på at vi har et råd som gir tjenesten veldig tydelige tilbakemeldinger ikke bare på vegne av seg selv, men på vegne av hele pasientgruppen.

Freddy de Ruiter (A) [11:47:39]: Jeg er glad for statsrådens svar, og jeg tolker det som et klart signal til sykehusene og foretakene om at de må være flinkere – de som ikke er det – til å tilpasse tilbudet til hver enkelt pasient, og særlig disse barna, som tilbringer veldig mye av livet sitt på sykehus, og hvor de pårørende da er veldig presset. En ser også at disse pasientene gjerne blir ekstra syke jo eldre de blir, og mange av disse barna lever på lånt tid og har gjerne en forventet levealder som ikke engang er 18 år, og de færreste lever ikke mer enn til 20-årsalderen.

Takk for et godt svar. Jeg opplever at dette er en klar marsjordre til sykehusene om at de må bli enda flinkere til å tilpasse, og er også en oppfordring til pårørende og andre om å si fra hvis så ikke skjer. Stemmer det, statsråd?

Statsråd Bent Høie [11:48:39]: Det er riktig for den spesielle gruppen som representanten tar opp, nemlig ungdommer som er i en palliativ fase. Der mener jeg at

hovedregelen skal være at disse ungdommene ikke skal flyttes til en voksenavdeling. De må få den tryggheten og den roen som det gir å ha det helsepersonellet rundt seg som de er vant med, og som de kjenner, og som kjenner dem som pasienter i livets slutfase. Så vil det være, som også representanten er klar over, noen som det vil være mer usikkerhet rundt, fordi en statistisk vet at de kanskje ikke lever lenge, men allikevel er det her også store individuelle forskjeller. Da kan det være andre forhold som tilsier at en gradvis bør overføres til voksenavdeling, fordi det oppstår spørsmål knyttet til medisin som er mer voksenrelatert. Men det må skje i en god dialog med den det gjelder, og foreldrene.

Spørsmål 6

Sonja Mandt (A) [11:49:44]: «Vestfold politidistrikt har fått store oppgaver når det gjelder grensekontroll, både i Larvik og Sandefjord. Det er på 8 måneder i år brukt rundt 6 mill. kr til grensekontroll av et totalbudsjett på 39 mill. kr. Dette betyr dårligere bemanning i andre deler av distriktet, og vikarbruken er redusert eller avviklet.

Hvordan mener statsråden at de økte oppgavene kan løses?»

Statsråd Anders Anundsen [11:50:10]: La meg først takke representanten for at hun tar opp problemstillinger også i mitt hjemlige politidistrikt – riktignok ikke Vestfold politidistrikt lenger, men Sør-Øst politidistrikt. Det er helt riktig at flere politidistrikt, bl.a. Sør-Øst, har fått flere oppgaver siden vi høsten 2015 besluttet å gjeninnføre grensekontroll på en del av våre grenser. Det er fergeankomstene fra Sverige, Danmark og Tyskland som har vært i fokus i vårt område, og det er knyttet til den situasjonen som var i fjor høst med stor tilstrømning av asylsøkere.

Politiet er en rammefinansiert virksomhet. Det betyr at politiet er nødt til å forholde seg til den rammen de får fastsatt av Stortinget, og må utføre oppdragene og gjennomføre den tjenesten som de skal, innenfor de rammene. Og politimesteren må helt generelt være forberedt på at det kan skje endringer i løpet av et budsjettår som gjør at en krever omprioritering av ressurser. Det er politimesterens ansvar å sørge for at det blir gjort innenfor de rammene som foreligger.

Jeg er litt usikker på hvilke tall representanten Mandt viser til, men Sør-Øst politidistrikt har et budsjett for 2016 på ca. 1,2 mrd. kr, som politimesteren har ansvar for å disponere slik at distriktets oppgaver blir utført på en mest mulig hensiktsmessig måte.

I tillegg ble det da vi startet opp denne grensekontrollen, også åpnet for at tjenestepersonell fra både skatteetaten og tolletaten skal kunne bidra i politiets oppgaveløsning hva gjelder grensekontroll.

Representanten har rett i at det fra enkelte politidistrikt kommer signaler om at rammene politidistriktene skal jobbe innenfor, er stramme. Det er en virkelighetsoppfatning som jeg i stor grad deler. Derfor har også regjeringen i sitt forslag til budsjett for 2017 ikke bare foreslått å øke midlene til politidistriktene med om lag 300 mill. kr, men i til-

legg bevilget om lag 300 mill. kr for å fullfinansiere de 350 nye politistillingene fra 2016 og de 350 nye politistillingene som er foreslått for 2017. Det betyr at vi ruster politiet bedre for fremtiden enn det man noen gang har gjort tidligere. Det betyr også at kapasiteten som politidistriktene har, økes og at de kan gjennomføre både denne type oppgaver og ikke minst alle andre type oppgaver som politiet er satt til å gjennomføre, på en enda bedre måte i tiden som kommer.

Sonja Mandt (A) [11:52:47]: Takk for svaret. Jeg registrerer at det er ganske identisk med det han ga til lokalavisa vår, Østlands-Posten.

Vestfold er – selv om det er en del av et større politidistrikt – et lite fylke, som har store utfordringer, både med Sandefjord, som båthavn, med Torp og med Larvik, som båthavn. Det er ganske mange som kommer inn over grensene der. Belastningen er svær, og det er ganske mange penger, uavhengig av beløpet, som går til å dekke de ekstraordinære tiltakene – som vi må kalle det – og som fortsetter å bekymre oss. Det går klart ut over andre oppgaver. I saldert budsjett, som har en post der en kan rette opp dette, så vi ikke at statsråden hadde noen tiltak som var øremerket for den type grensekontroll. Betyr det at statsråden var tilfreds med de rammene som da var gitt, og som skulle brukes, eller så en ikke behov for økning den gangen, sånn at det ikke ble noen økning til grensekontroll?

Statsråd Anders Anundsen [11:53:49]: Jeg antar at representanten Mandt viser til fjorårets salderingsproposisjon. Det ble i forbindelse med den store ankomsten av asylsøkere til Norge i fjor høst laget en egen tilleggsproposisjon, som håndterte dette økonomisk. Der ble det gitt en enorm økning i bevilgningene til politiet for å håndtere de utfordringene som politiet fikk, bl.a. på grunn av den økte asyltilstrømningen. Bildet av at det ikke ble gjort noe med politiets budsjetter i så henseende, kan jeg ikke helt stille meg bak.

Samtidig var det nok ikke slik at det der lå penger øremerket for grensekontroll. Vi forsøker i størst mulig grad å styre politiet rammefinansiert, slik at politiet selv kan foreta prioriteringer innenfor egne rammer. På noen områder foreligger likevel øremerking, men jeg ser ikke for meg at en øremerking er aktuell for grenseområdet, selv om en skulle opprettholde grensekontrollen fremover.

Sonja Mandt (A) [11:54:51]: Igjen takk for svaret. Jeg registrerer at statsråden mener at en såpass stor økning i oppgaver ikke skaper behov for mer penger i noen spesielle budsjetter.

I Larvik i Vestfold er vi veldig stolte av å ha Politihøgskolen på statsrådens eget hjemsted, Stavern. Har statsråden vurdert – han nevnte tolletaten og skatteetaten – hvordan studentene kan brukes mer i den type grensekontrollarbeid, som et supplement til og som en del av opplæringen? Har statsråden vært inne på den tanken?

Statsråd Anders Anundsen [11:55:22]: La meg først bare peke på at representanten Mandts parti og regjeringen er enige om at en ikke skal tilleggsbevilge penger til politiet på grunn av den økte grensekontrollen. Det foreligger ingen forslag fra Arbeiderpartiet, verken i alternati-ve budsjetter eller i salderingen, som skulle tilsi at en øn-

sker å øke bevilgningene til politiet som følge av grensekontrollen. Hvis representanten Mandt mener at det er behov for det, regner jeg med at vi finner det igjen i Arbeiderpartiets budsjetter. Det har vi ikke sett så langt – det kan jo hende det kommer i fremtiden.

Når det gjelder studenter, kan de brukes til bl.a. grenseoppgaver – i helger, fritid osv. Det er flere politidistrikter som benytter seg av det. Det er selvfølgelig ikke gratisarbeid, det er arbeid som det skal betales for. Men en del av disse studentene vil ha kompetanse som er relevant, i tillegg til at en kan benytte seg av skatteetaten og tolletaten for å forsterke grensekontrollen der det er behov for det.

Spørsmål 7

Fra representanten Kari Henriksen til justis- og beredskapsministeren:

«Justissektoren er langt unna likestillingsmål ministeren sier han vil nå, og situasjonen for kvinner i fengsel er alvorlig. Mens mannlige innsatte blir tilgodesett med flere millioner kroner årlig til soning i Nederland, strupes budsjettene for innsatte i Norge, og rammer kvinnelige innsatte. Arbeiderpartiet kompenserte Bredtvedt for den såkalte ABE-reformen i 2016-budsjettet og har fulgt opp flere av punktene i rapporten om kvinners soningsforhold.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre soningen for kvinner i fengsel?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Spørsmål 8

Karin Andersen (SV) [11:56:36]: «Jenter og kvinner utsettes for grov hets og trusler på sosiale medier. En kjent blogger tok til motmæle mot Mannegruppa Ottars spredning av vitser om voldtekt og mishandling av barn o.l., hvorpå hun mottok trusler. Politiets råd var å ta vekk innlegget om mannegruppa fra bloggen av hensyn til hennes egen sikkerhet». – Og president, jeg vet at det er noen nyanser i dette som ikke kommer fram her. – «Det er uakseptabelt å kneble jenter og kvinner når de utsettes for trusler.

Er statsråden fornøyd med at politiets råd er at kvinner ikke skal ytre seg mot ekstrem kvinnefiendtlighet i offentligheten?»

Statsråd Anders Anundsen [11:57:23]: La meg først være veldig tydelig på at ytringsfriheten er en helt fundamental og grunnleggende rettighet i ethvert demokrati, og det er politiets oppgave å beskytte ytringsfriheten og dem som ytrer seg i vårt demokratiske samfunn.

Når det gjelder denne konkrete saken som spørren tar opp, har spørren rett i at det er nyanser i den saken. Det er vanskelig for meg å gi et konkret oppspark akkurat der utover å nevne at jeg har registrert at bloggeren selv er fornøyd med dialogen hun har hatt med politiet. Det synes jeg er bra.

Når det gjelder spørsmålet om det rådet som kan ha vært fremsatt fra politiets side, om å fjerne innlegget for å redusere trusselen, deler jeg spørrenes syn. Det er ikke et

råd som vi normalt vil kunne forsvare. Det skal ikke anbefales noen å trekke tilbake eller slette en fremsatt ytring i den hensikt å redusere trusselen. En kan også spørre seg om eT slikt råd egentlig vil bidra til å redusere en trussel, fordi ytringen er jo allerede fremsatt. Det er viktig for meg som justis- og beredskapsminister å sikre at politiet beskytter dem som ytrer seg. Og hvis en trusselsituasjon oppfattes som reell og alvorlig av fornærmede eller politiet, er det faktisk politiets ansvar å sørge for at en ivaretar fornærmedes ytringer på en forsvarlig og ordentlig måte.

Jeg har også lyst til å nevne at regjeringen høsten 2015 vedtok en politisk erklæring mot hatefulle ytringer. Erklæringen omfatter både lovlige og ulovlige ytringer. I erklæringen understrekes det bl.a. at regjeringen vil arbeide for at alle skal kunne delta i den offentlige debatten og bevege seg fritt i det offentlige rom uten å bli utsatt for hatefulle ytringer. Regjeringen vil også aktivt bidra til at hatefulle ytringer avdekkes, etterforskes og irettesføres.

Som en oppfølging av erklæringen vil regjeringen i høst lansere en egen strategi mot hatefulle ytringer. Strategien skal gi en samlet oversikt over regjeringens arbeid på området, identifisere behov for ny kunnskap og samtidig angi mål for regjeringens fremtidige innsats.

Karin Andersen (SV) [11:59:25]: Jeg takker for svaret og er glad for at statsråden er så tydelig når det gjelder å ta til motmæle mot f.eks. at det blir framsatt trusler om voldtekt mot 13-åringer, og at en ikke synes det er greit med alle de forferdelige synspunktene som kommer fram på noen av disse bloggene. Men jeg er nok litt i tvil om hva som er politiets oppfølging av disse sakene.

Det ene er om den som blir truet, virkelig får beskyttelse, for her snakker vi ikke om ytringer som er lovlige, men om trusler som blir framsatt.

Det andre er hvordan politiet følger opp dem som truer. Det er faktisk ulovlig å true.

Det er til og med en presidentkandidat nå som mener at dette er en slags garderobesnakk som det er vanlig at mannfolk driver med. Det er ingen grunn til å bagatellisere at dette er en trend som lett kan få utvikle seg hvis politiet ikke reagerer på disse truslene.

Statsråd Anders Anundsen [12:00:31]: Igjen vil jeg si at jeg deler spørrenes utgangspunkt. Dette er uakseptabel atferd. Og som jeg nevnte i hovedsvaret mitt, er det lagt opp til at politiet skal være i stand til å forfølge, etterforske og også irettesføre den typen ulovlige ytringer.

Noen av disse ytringene er svært alvorlige. Det er politiet som naturligvis i påtalesporet må vurdere hvilke saker som skal følges opp, etterforskes og irettesføres, men det er ingen tvil om at dette er et område som er viktig.

Vi har også sett eksempler hvor politiet har kjørt disse sakene på en god måte gjennom etterforskningssporet og til domstolene. Jeg er overbevist om at politiet også ser hvilke konsekvenser det vil ha hvis en hever terskelen for hva en anser som akseptable ytringer, for dette er fundamentalt uakseptable ytringer, og det er i tillegg straffbare ytringer. Jeg har tillit til at politiet foretar en grundig og god prioritering av hvilke saker de ønsker å etterforske og følge opp videre.

Karin Andersen (SV) [12:01:31]: Uakseptable ytringer er én ting. Trusler er noe helt annet, og det er det som

forekommer stadig vekk. I tidligere svar nå har statsråden vært inne på at kapasiteten i politiet aldri har vært så god som nå – som statsråden sa i stad – og dessuten sier man at trusselsituasjoner som oppfattes som alvorlige, må det reageres på.

Sånn er det dessverre ikke i alle politidistrikt. Jeg har spurt statsråden gjentatte ganger om f.eks. partnerdrap, der trusselnivået har vært høyt, og der framsatte trusler om både drap og voldtekt har floret. Det er fremdeles ikke garantert at man har fått på plass de virkemidlene man vet kan redusere faren, i alle politidistrikt. Kan statsråden si når denne kapasiteten kommer på plass i alle politidistrikt?

Statsråd Anders Anundsen [12:02:29]: Denne kapasiteten skal i utgangspunktet være på plass i alle politidistrikt. Vi vet at noen politidistrikt har slitt mer enn andre med å gjennomføre f.eks. SARA, som er et viktig virkemiddel for å avklare fremtidige trusler i partnerdrapssammenheng. Politidirektoratet har fått klar melding om at dette skal på plass i alle politidistrikt, og ikke bare på plass, men det skal også praktiseres i alle politidistrikt.

Så har representanten Andersen helt rett i at politiet aldri har vært bedre rustet kapasitetsmessig til å håndtere denne typen saker enn nå, men de er langt ifra gode nok. Derfor har regjeringen vært opptatt av at vi skal få gjennomført nærpoltireformen, slik at alle politidistrikt også skal få muligheten til å ha spesialistkompetanse innenfor dette området. Det har representantens parti vært imot, men en del av denne nærpoltireformen handler også om å sikre kompetanse og kapasitet til å forfølge denne typen saker.

Spørsmål 9

Kjersti Toppe (Sp) [12:03:34]: «4 av 10 kvinner som soner i norske fengsler, soner sammen med menn. Flere opplever seksuell trakassering fra mannlige innsatte. Ved behandling av likestillingsmeldingen vedtok Stortinget å be regjeringen utrede behovet for egne kvinneavdelinger i flere fengsler og vurdere opprettelse av flere egne kvinne-fengsler.

Hvordan har statsråden fulgt opp Stortingets vedtak, er behovet for flere kvinneavdelinger blitt utredet, og vil det bli opprettet flere egne kvinnefengsler?»

Statsråd Anders Anundsen [12:04:07]: Soningsforhold for kvinner er et veldig viktig tema. Departementet påpekte i utviklingsplanen for kapasitet i kriminalomsorgen at kvinner har krav på et tilrettelagt tilbud på lik linje med menn, og at kvinner som hovedregel skal gjennomføre straff i egne fengsler.

Dersom kvinner skal gjennomføre straff i fengsler med mannlige innsatte, skal det skje i særskilte, skjermede avdelinger med tilrettelagt tilbud. Ved opprettelsen av nye soningsplasser for kvinner skal disse etableres i tråd med føringer og anbefalinger i utviklingsplanen.

Regjeringen har også sørget for å opprette flere rene kvinne-plasser. Kriminalomsorgen har nå fire rene kvinne-fengsler. Det er Bredtveit, Ravneberget, Sandefjord og det nyetablerte fengselet i Kragerø. Det er også tilrettelagt kvinne-plasser i egne avdelinger i seks vanlige fengsler. I

tillegg vil vi nå gjøre om Kongsvinger fengsel avdeling G til en kvinneavdeling fra nyttår 2016/2017. Så bare den siste tiden gjør vi i realiteten om to fengsler til kvinne-fengsler.

Samtidig med at vi har satt i verk kortsiktige tiltak, planlegger vi langsiktige tiltak. Det er nå gjennomført konseptvalgutredninger for straffegjennomføringskapasiteten på Østlandet og i Agder-fylkene. Fremtidige løsninger for fengselsplasser for kvinner er selvfølgelig en del av disse langsiktige planene. Regjeringen vil komme tilbake til forslag til oppfølging av de utredningene som nå er gjennomført, på egnet måte.

Jeg vil også nevne at det er mange andre viktige tiltak som er initiert, som ikke er rent bygningsmessige. Kriminalomsorgsdirektoratet arbeider nå med en egen kvinnesoningsstrategi som skal foreligge i løpet av året. Departementet vil følge opp tiltakene når strategien foreligger. Den foreslåtte omorganiseringen av kriminalomsorgen som nå ligger til behandling i Stortinget, med en egen spesialenhet med særskilt ansvar for soningstilbudet til kvinner i hele landet, vil også være et viktig bidrag dersom det blir vedtatt.

Jeg har lyst til å utfordre representanten Toppe på det området, i og med at saken ligger i Stortinget. Der er det et konkret område hvor Senterpartiet kan bidra til at vi får en bedre organisering av kriminalomsorgen, og at vi fokuserer enda bedre også på måten en skal tilrettelegge for kvinner i fengsel på.

I tillegg vil jeg nevne at regjeringen i budsjettet har foreslått å øke andelen straffegjennomføringer med elektronisk kontroll. Erfaring fra elektronisk kontroll viser at det er mange kvinner som har et behov for en slik gjennomføring, og at det er et godt alternativ ved at de kan få et bedre og mer tilrettelagt soningsløp i eget hjem, noe som også er viktig for sårbare kvinner som har helserelaterte utfordringer, som er i svangerskap eller har omsorgsansvar for små barn.

Kjersti Toppe (Sp) [12:06:51]: Tusen takk for svaret.

Er det noko av det statsråden lista opp her som spesielt er vurdert etter at Stortinget behandla likestillingsmeldinga, der ein konkret ber om å greia ut behovet for fleire kvinneavdelingar og fleire fengsler? Eller er dette eit arbeid som har gått føre seg heile tida? Det lurte eg på.

Så viser statsråden til ein strategi som skal koma. Eg har fått med meg at Kriminalomsorgsdirektoratet la fram ein rapport i 2015 som heitte Likeverdige forhold for kvinner og menn under kriminalomsorgens ansvar. Der talde eg 54 tiltak under seks hovudtema. Kan statsråden gjenta korleis denne rapporten blir følgt opp? Vil det no koma ein strategi som då blir regjeringa sin, eller korleis fungerer dette i praksis?

Statsråd Anders Anundsen [12:07:55]: Den siste rapporten følges i to spor. Det ene er at en del av tiltakene allerede er i ferd med å bli iverksatt. Det andre er denne strategien som jeg nevnte i mitt hovedsvar.

Spørsmålet om når vi startet med arbeidet i de tiltakene jeg ramset opp, hvorvidt det var før eller etter Stortingets vedtak, har vel et todelt svar. Noen av disse tiltakene har vi vært opptatt av hele veien, fordi vi har vært opptatt av soningsforhold for kvinner. Siden regjeringen tiltrådte i 2013, har vi fått mange tilbakemeldinger om at soningsfor-

holdene for kvinner i en rekke fengsler er for dårlige, og vi har vært opptatt av at vi skal sikre bedre soningsforhold for kvinner. Det bør jo være positivt. I tillegg vil noen av disse tiltakene sikkert være iverksatt etter at Stortinget fattet sitt vedtak. En av konklusjonene på det er fremmet i forslaget til budsjett nå, hvor vi har meddelt at vi gjør om avdeling G ved Kongsvinger fengsel til et rent kvinnefengsel. I tillegg er Kragerø nylig opprettet.

Kjersti Toppe (Sp) [12:09:04]: Takk for svaret.

Eg ser at i den rapporten fra Kriminalomsorgsdirektoratet er det mange tiltakspunkt som dei tilrår for å skapa meir likeverdige forhold for kvinner og menn i fengsel. Men dei har eit heilt konkret mål om at det bør etablerast 300 kvinneplassar i fengsel innan 2030. Eg lurar på om det er eit mål som òg regjeringa har, at det skal verta eit fast tal nye kvinneplassar.

Eit anna tiltakspunkt er at det skal regulerast i lov eller forskrift at kvinner som hovudregel skal gjennomføra fengselsopphald i eigne fengselsavdelingar. Meiner statsråden òg at det er behov for å lovregulera retten kvinner har til ei likeverdig soning?

Statsråd Anders Anundsen [12:10:01]: Vi jobber ikke med lovendringsforslag på dette området nå. Når det gjelder tallfesting, har ikke regjeringen tatt stilling til antall kvinneplasser utover det som ligger i kapasitetsplanen som Stortinget har behandlet, hvor de gir noen signaler om hvordan dette ser ut hvis en fremskriver utviklingen.

I tillegg er det slik at siden 2010 har faktisk antall nyinnsatte kvinner gått noe ned. Det er positivt, men det betyr ikke at vi reduserer fokus på å sikre gode soningsforhold for kvinner. Snarere tvert imot er de tiltakene regjeringen allerede har gjennomført, og de tiltakene jeg nevnte vi nå er i ferd med å gjennomføre, tiltak som vil ha betydning for kvinners soning.

Spørsmål 10

Jan Böhler (A) [12:11:08]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«I en interpellasjon 29. mars spurte jeg hvorfor begrepet organisert kriminalitet er tatt ut av målene i tildelingsbrevet til politiet for 2015 og 2016. Også i skrivet «Rammer og retningslinjer for etablering av nye politidistrikter» fra Politidirektoratet er begrepet organisert kriminalitet nærmest fraværende. Dette handler ikke bare om ord, men om politiet skal avsette ressurser til å jobbe med de bakenforliggende kriminelle strukturene.

Hvordan vil statsråden sørge for at kampen mot gjenger og organisert kriminalitet blir prioritert framover?»

Statsråd Anders Anundsen [12:11:53]: La meg først takke representanten Böhler for et viktig og godt engasjement i kampen mot organisert kriminalitet. Nå tror jeg at den kampen handler om betydelig mer enn ord, og jeg har lyst til å understreke, som jeg gjorde under interpellasjonsdebatten, at det at organisert kriminalitet – disse to ordene – er erstattet med alvorlig, profittmotivert kriminalitet, ikke har noen realitetsendring utover at det siste er mer omfattende enn det første. Vi vet at den organiserte

kriminaliteten har én hoveddriver, og det er profitt. Det er å drive kriminalitet organisert på en sån måte at man skal få mest mulig utbytte av den kriminelle aktiviteten som faktisk bedrives. Og det kan gjøres på mange områder. Vi har sett flere eksempler på, også i mediene den siste tiden, hvordan gjenger organiserer seg for å sikre utbytte av den kriminelle aktiviteten. Derfor mener vi at bruken av det begrepet faktisk gir en bedre målstyring enn å begrense det til organisert kriminalitet som sådan, for alvorlig, profittmotivert kriminalitet er også organisert kriminalitet.

Det er også viktig å understreke at det verken fra politisk hold eller fra Riksadvokatens side er gitt noen signaler om at organisert kriminalitet skal nedprioriteres. Snarere tvert imot fremkommer det tydelig både i føringene fra oss og i mål- og prioriteringsskrivet fra Riksadvokaten at alvorlig, internasjonalt organisert kriminalitet, inkludert alvorlige narkotikalovbrudd, er prioritert. Det at det er prioritert, betyr at det skal prioriteres foran andre saker, når en står i situasjoner hvor en skal prioritere mellom ulike saker politiet skal arbeide med.

I tillegg har jeg lyst til å nevne at vi gjør noen grep som nå er svært viktige. I tillegg til den ordinære styrkingen av norsk politi, hvor vi siden regjeringsskiftet har tilrettelagt for over 1 000 nye politistillinger, har vi styrket med netto 50 nye stillinger, og betydelig flere politiadvokater og politijurister er reelt på jobb i dag enn det var i 2013. Det er også viktig. Vi har gjennomført tiltak for å gi politiet bedre virkemidler i kampen mot organisert kriminalitet. Dataavlesning er ett viktig virkemiddel i så henseende. Nærpolitireformen skal bidra til å løfte alle politidistrikters innsats mot den organiserte kriminaliteten eller den såkalte alvorlig, profittmotiverte kriminaliteten. Så jeg er overbevist om at den innsatsen vi nå gjør, den innsatsen vi nå forventer av norsk politi på dette området, ikke er et snev lavere enn tidligere – snarere tvert imot.

Jan Böhler (A) [12:14:47]: Jeg takker justisministeren for svaret.

Når det gjelder selve ordet, vil jeg understreke at senest i stortingsmeldingen fra regjeringen, som heter Globale sikkerhetsutfordringer, og som ble behandlet for et års tid siden, sidestilte regjeringen terrorisme og organisert kriminalitet med de største truslene mot samfunnsstrukturen. I Europol i internasjonalt samarbeid er «organisert kriminalitet» det begrepet man bruker, for å rette fokus på strukturene bak kriminaliteten, at man ikke bare skal ta det som er på overflaten. Det skal ikke dreie seg om ordkløyveri, men det er bygd opp en omfattende innsats i en rekke politidistrikt, i Hordaland, Rogaland, Sør-Trøndelag, Agder, Romerike, Oslo, hvor man har egne org.krim.-enheter. Så jeg synes det er litt unødvendig å forvirre dem på noen måte hvis man mener det samme, ved å omdøpe det de driver med. Det er klart at mye av den organiserte kriminaliteten dreier seg om ting som er profittmotivert.

Det som er viktig i de enhetene, er at man avverger, at man jobber langsiktig med miljøene.

Statsråd Anders Anundsen [12:15:55]: Jeg er litt forundret hvis det skulle være noen mistanke om at bruken av nye målformuleringer i Justis- og beredskapsdepartementet skulle forvirre dem som arbeider i politiet med organisert kriminalitet. Jeg besøkte selv i går Spesielle operasjoner i Oslo politidistrikt og hadde en god dia-

log om hvordan situasjonen er der. Det gjøres en fantastisk jobb i kampen mot den organiserte kriminaliteten i veldig mange politidistrikt, ikke minst i Oslo. Det er resurskrevende. Det er tøft for dem som jobber med det. Men det er ingen signaler verken fra departementet, Politidirektoratet eller Riksadvokaten som skulle bidra til å skape noen tvil om viktigheten av å arbeide mot organisert kriminalitet. I den grad noen skulle være utsatt for den forvirringen, kan jeg i hvert fall bidra til å oppklare det nå, både for representanten Böhler og for eventuelle andre, at kampen mot organisert kriminalitet står helt øverst på prioriteringslisten fortsatt, men vi har målformulert det annerledes enn det vi gjorde tidligere, fordi vi har gjort om hele målstrukturen i justissektoren.

Jan Böhler (A) [12:17:03]: Takk for svaret. Det er viktig at statsråden understreker det.

Det blir da et tankekors når vi har hatt egne enheter mot organisert kriminalitet i disse politidistriktene. Hvis man vil ha et nytt begrep, kunne man kalt det Enhet for alvorlig, profittmotivert kriminalitet. Det som viser seg, er at det man utvikler nå, og som ligger i retningslinjene for politireformen, er at enhetene skal hete Felles enhet for etterretning og etterforskning, hvor det er en masse bokser under, og hvor de andre oppgavene er omtalt detaljert i retningslinjene fra Politidirektoratet, men organisert kriminalitet er ikke omtalt nærmere. Min bekymring er at man istedenfor å ha et sterkt fokus på å avverge, forebygge, bygge opp personkunnskap og kartlegge disse miljøene på lang sikt kommer til å sitte igjen med operative grep, reaktive grep, hvor man ikke jobber for å forebygge at disse gjengmiljøene oppstår, slik vi ser reportasjer om bl.a. fra Oslo.

Statsråd Anders Anundsen [12:18:10]: Dette var en sammenblanding av flere forskjellige forhold.

For det første blander man sammen den overordnede strukturen som nå skal på plass i ulike politidistrikt, som det drives forhandlinger om i Oslo akkurat nå, og man gir inntrykk av at det skulle bidra til å endre innholdet i den jobben som gjøres. Det er ikke tilfellet. Jeg skal ikke gå inn i hvordan dette ser ut fra Böhlers ståsted.

Det andre er at begrepet «alvorlig, profittmotivert kriminalitet» er en målyttring. Det handler ikke om hvordan de organisatoriske enhetene skal få gjenspeile navnet sitt på målstrukturen, men arbeidsoppgavene, prioriteringen av oppgavene er annerledes. Som jeg nevnte i mitt første svar, er alvorlig, profittmotivert kriminalitet noe mer enn bare den organiserte, men den er også organisert. Så det er viktig ikke å blande sammen helt forskjellige forhold – det ene som handler om mål og styring, og det andre som handler om organisering og gjennomføring. Alt arbeidet politiet egentlig driver med, er forebygging.

Spørsmål 11

Marit Nybakk (A) [12:18:58]: Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«I statsrådens svar på mitt skriftlige spørsmål nr. 1601 forholder hun seg ikke til flertallsmerknaden i Innstilling 367 S for 2015–2016 jf. Prop. 79 LS for 2015–2016 om

omdanningen av Aerospace Industrial Maintenance Norway, AIM Norway.

Kan statsråden bekrefte at ansattes rettigheter og pensjonsordninger, herunder den lukkede ytelsesbaserte pensjonsordningen i Statens pensjonskasse, videreføres i tråd med stortingsflertallets merknad?»

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:19:37]: Regjeringa var i lovproposisjonen for omdanning av Aerospace Industrial Maintenance, AIM Norway, til aksjeselskap klar på at omdanningen i seg selv ikke ville medføre noen endringer i de ansattes pensjonsrettigheter, noe også flertallet fulgte opp i Innst. 367 S for 2015–2016, hvor det framgår at de ansattes rettigheter og pensjonsordninger må videreføres.

Da AIM Norway ble stiftet som aksjeselskap den 26. august 2016, fikk de aktuelle ansatte videreført sitt medlemskap i Statens pensjonskasse, SPK, som forutsatt. Jeg kan således bekrefte at pensjonsordningen er blitt videreført i aksjeselskapet i tråd med både regjeringas intensjoner og komiteens merknad.

Dette er også det samme som skjedde i forbindelse med at Luftforsvarets Hovedverksted Kjeller, LHK, ble omdannet til statsforetak i sin tid. De ansatte fikk da overført medlemskapet sitt til SPK, mens nye ansatte gikk inn i en ny pensjonsordning, ikke en del av SPK.

Jeg viser i denne sammenheng til komiteens enstemmige merknad i Innst. 366 L for 2015–2016, hvor komiteen merket seg at det er styrets ansvar å vurdere selskapets framtidige pensjonstilknytning. Vi er således enige om hvor ansvaret ligger for å vurdere og bestemme dette.

Selskapets pensjonstilknytning er ikke noe Forsvarsdepartementet som eier vil eller bør utøve eiermakt på. Aksjeselskapsformen og andre aktuelle selskapsformer bygger på en klar rolledeling mellom eieren og selskapsledelsen. I henhold til aksjeloven § 6-12 hører forvaltningen av selskaper under styret og daglig leder. Dette er altså akkurat det samme som man har gjort i omdanning av f.eks. Posten, NSB og Telenor. Det er styret som også der avgjør pensjonstilknytningen. Det innebærer at den daglige og forretningsmessige ledelsen av selskapet og ansvaret for denne ligger hos selskapsledelsen.

Den eiermyndigheten en statsråd har, utøves i et AS gjennom generalforsamlingen. Som det framgår av eierskapsmeldinga, har staten som eier tradisjonelt vært veldig varsom med å instruere selskapene i enkeltsaker på generalforsamlinger. Dette henger for det første sammen med at det bryter med og undergraver den rolledelingen og ansvarsdelingen som selskapslovgivningen har lagt opp til. For det andre vil aktiv bruk av instruksjonsmyndigheten på generalforsamlingen kunne ha sider mot det konstitusjonelle ansvaret en statsråd har overfor Stortinget dersom en statsråd gjennom generalforsamlingsvedtak tar ansvar for disposisjoner som ligger hos styret i selskapet. En aktiv bruk av instruksjonsmyndigheten kan også ha sider mot mulig erstatningsansvar overfor tredjeparter. Selskapets pensjonsordninger har for øvrig en direkte påvirkning på både selskapets driftsresultat og også framtidige forpliktelser. Med bakgrunn i dette er jeg klar på at selskapets pensjonstilknytning er en forretningsmessig vurdering som tilligger selskapsledelsen, ikke eier.

Marit Nybakk (A) [12:23:09]: Jeg takker for svaret.

La meg først si at en forutsetning fra både Arbeiderpartiet og flere andre partier for å gå med på omdanningen fra statsforetak til aksjeselskap var for det første at nedsalg bare kunne skje inntil 50 pst. Det andre var at de ansattes rettigheter, inkludert pensjonsordningen for dem som allerede var der ved omdanningen til statsforetak, skulle videreføres. Dette går klart fram av Innst. 367 S, som er den innstillingen – ikke Innst. 366 L – som var utgangspunkt for partienes forhandlinger da vi hadde denne saken i komiteen, og som også var en viktig del av den debatten vi hadde i Stortinget den 8. juni, som statsråden husker. Jeg vil nesten si at Innst. 366 L ble som en sandpåstrøingsinnstilling, nærmest et vedlegg til den andre innstillingen, for det var Prop. 79 LS og Innst. 367 S vi behandlet i komiteen.

Jeg vil likevel, til tross for det statsråden har sagt, spørre om hun som eier vil følge opp styret når det gjelder videre utvikling og hva som skjer med de ansattes pensjoner.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:24:26]: Som jeg var inne på i mitt forrige svar, har vi fulgt opp den merknaden, og de ansatte som var i Statens pensjonskasse, SPK, er videreført i SPK i forbindelse med omdanningen til AS. Dette er på samme måte som det ble gjort i den første omdanningen, og som det også er gjort i andre statsforetaks omdanning til aksjeselskap. Da er det særlig Telenor, NSB og Posten som er de viktige.

Det er også helt riktig, som komiteen enstemmig var inne på, at det kan skje et nedsalg til 50 pst. eller eventuelt et større nedsalg hvis ny kjøper har en statlig eierandel som er av betydning. Dette er selvfølgelig noe som komiteen var enstemmig om.

Jeg vil samtidig være klar på at i likhet med de andre selskapene som er omgjort, er det styrets beslutning. Vi som eier hadde etter min oppfatning bidratt til å forstyrre den rolledelingen og ansvarsdelingen dersom vi grep inn med eiermakt på dette området. Men det er selvfølgelig diskusjoner som alle eiere i alle typer styre og generalforsamlinger selvfølgelig følger med på.

Marit Nybakk (A) [12:25:32]: Det er en forhistorie til denne saken. Hvis vi går til årets forhandlinger om lønns- og arbeidsvilkår, er det riktig at det er de ansatte som var i selskapet i 2012, altså da det ble omdannet fra forsvarsverksted til statsforetak, det dreier seg om, og som fikk videreført sitt medlemskap i Statens pensjonskasse.

Dette er en sak vi er nødt til å følge med på, fordi det var en av forutsetningene for at vi var med på omdanningen. Det går også klart fram av innstillingen at vårt primærstandpunkt var at det fortsatt skulle være statsforetak. Hvis det er slik at de ansattes rettigheter forverrer seg når det har gått et år, må vi vurdere å legge inn et Dokument 8-forslag, som i så fall vil ha en oppsettende virkning. Det jeg vil be statsråden om, uansett rollefordeling mellom styre og eier, er at hun i hvert fall følger med på hvordan de gamle ansattes rettigheter og pensjonsordninger utvikler seg.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:26:42]: Som jeg sa, er det selvsagt naturlig for en eier å følge med på dette uten at man dermed bruker eiermakten i det spørsmålet. Jeg vil også understreke at det som ligger i Innstilling 366 L, at «komiteen merker seg videre at det er sty-

rets ansvar å vurdere selskapets fremtidige pensjonstilknytning», selvfølgelig også har ligget til grunn for det regjeringa har gjort med å følge opp det at overføringen eller omdanningen i seg selv ikke fører til noen endring i pensjonstilknytningen til de ansatte. Det vil si at man i AIM i dag har to pensjonssystem, både et SPK-system og et annet system for dem som ikke var i SPK under omdanningen i 2012.

Jeg mener det er viktig at staten som eier utøver sitt eierskap på en ryddig og profesjonell måte. Det er noe av det som kjennetegner både den norsk og den nordiske måten å drive statlig eierskap på. Da må man også ha respekt for de rollene som skal tilligge henholdsvis styre og eier.

Spørsmål 12

Fra representanten Gunvor Eldegard til kunnskapsministeren:

«Eg syner til Innst. 228 S (2015–2016), vedtak 604; «Stortinget ber regjeringen utrede utforming og innføring av ekstrapoeng til gutter og jenter som søker på linjer på videregående skoler der det er for eksempel 80 pst. eller mer av det motsatte kjønn, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Kva plan har statsråden for dette?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller da spørderen ikke er til stede.

Spørsmål 13

Fra representanten Arild Grande til kulturministeren:

«I behandlingen av Innst. 83 S (2015–2016) vedtok Stortinget: «Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å bedre kjønnsbalansen innen norsk film, samt opprettholde målet om at andelen kvinner eller menn i nøkkelposisjoner skal være minst 40 pst.»

Hva konkret har statsråden foretatt seg for å sikre at Stortingets vedtak iverksettes?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 14

Odd Omland (A) [12:28:04]: «I møte med Findus Tønsberg den 28. september i år fikk vi høre at den norske produksjonen av frossengrønnsaker står i fare grunnet svekket konkurranseevne for norske grønnsaker. Grunnen er at importvernet for grønnsaker over tid er betydelig svekket, og at tollsatser på utenlandske grønnsaker er lave. Findus foredler i dag grønnsaker fra en rekke norske produsenter.

Vil statsråden se nærmere på denne saken, og vurdere tiltak som kan styrke konkurranseevnen til de norske grønnsakprodusentene?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:28:44]: Gjeldende tollsatsar for grønsaker og andre landbruksvarer er bundne i

WTO-avtala og i andre internasjonale avtaler, f.eks. handelsavtaler med EU. Det skjer no forhandlingar i WTO om ytterlegare liberalisering av handelen med landbruksvarer. Utviklinga går i retning av meir opne marknader, og landbruket må tilpasse seg den nye konkurransesituasjonen. Noreg som land og norsk landbruk er heilt avhengige av open handel.

Grøntnæringa har i dag betydeleg konkurranse frå import. Sektoren har vore van med å ha ei slik konkurranse over lang tid. Der norske varer har ei prisulempe i den norske marknaden, har dei, samanlikna med importerte varer, også store fordelar. Det kan skuldast ulike forhold, som nærleik til marknaden for ferske produkt eller andre kvalitetsfortrinn knytte til norske produkt eller til produksjonsmåte. Eit godt eksempel på det er den norske jordbærproduksjonen. Det er eit konkurransefortrinn som norsk landbruk har, som gjev moglegheiter og marknadspotensial.

Grøntnæringa har over tid vist at ho klarer å handtere denne konkurransen. Vi har hatt ei stor og positiv utvikling for ei mengd produkt, og produsentane har vist evne og vilje til å omstille seg og tilpasse seg denne marknadssituasjonen.

Grønsakprodusentane får økonomisk bistand over jordbruksavtala, m.a. areal- og kulturlandskapstilskot til poteter, grønsaker, frukt og bær og distriktstilskot. Subsidiegraden til norsk grønsakproduksjon er låg samanlikna med verdiane sektoren skapar. Det er avgjerande at næringa held fram med å styrkje konkurransekrafta, slik ho har gjort til no, og utnyttar dei konkurransefortrinna ho også har innanlands.

Eg meiner at det viktigaste bidraget vi kan gje til norsk matproduksjon jamt over, og også til norske grøntprodusentar, er å sørgje for at marknadstilpassinga held fram, og at det gjev grunnlag for vekst også av innanlandsproduksjon.

Odd Omland (A) [12:30:53]: Jeg takker for svaret, men dersom importvernet ikke er reelt, vil norsk landbruk, i dette tilfellet grønsakprodusentene, men også næringsindustrien vår, miste sin konkurransekraft i det norske markedet. Findus uttrykker en sterk bekymring for det som nå skjer. Det dreier seg om norske arbeidsplasser og norsk matproduksjon.

Arbeiderpartiet er også opptatt av dette med handel og at vi følger opp våre internasjonale forpliktelser, men vi mener også at vi, i likhet med andre europeiske land, må sikre et reelt importvern for våre landbruksvarer. Dagens WTO-avtale gjør det mulig å finne løsninger, jf. de endringene som vår regjering gjorde når det gjaldt kålrot.

Jeg spør igjen: Er ikke statsråden villig til å finne løsninger, når det blir uttrykt en så sterk bekymring for norske grønsakprodusenter, for å sikre produsentene og sikre viktige industriarbeidsplasser?

Statsråd Jon Georg Dale [12:31:59]: Eg trur vi lurer norske bønder dersom vi trur at auka tollvern i ei tid då landa i verda handlar stadig meir med kvarandre, gjev tryggleik over tid. Det som gjev tryggleik for norske bøn-

der, som for alle andre sektorar, over tid, er at ein faktisk marknadstilpassar seg, utnyttar dei moglegheitene vi har i Noreg med omsyn til f.eks. teknologi, og fortset med effektivisering og produktivitetsutvikling både hos bonden og i næringsmiddelindustrien. Det er dei viktigaste grepa som kan gjerast for å sørgje for varig grunnlag for lønsame arbeidsplassar i Noreg, enten det er i primærleddet, eller det er i industrileddet. Det er altså tollbeskyttelse for grøntprodusentane i dag, men ved ytterlegare å auke tollvernet svekkjer ein den norske handelen, og det meiner eg vi ikkje er tent med som land.

Odd Omland (A) [12:32:57]: Det er virkelig en bekymring der ute, og jeg vil nesten anbefale statsråden å ta en tur til Findus for å snakke om dette, og at vi har ulikt syn på hva et reelt tollvern er.

Jeg minner også om at Stortinget ved flere korsveier har vært tydelige på at importvernet skal sikres, og vi står samlet om at norsk matproduksjon skal være basert på norske ressurser. Norske forbrukere vil jo ha grønnsaker, og jeg ser også at holdningene til norskprodusert mat er veldig sterke. Det importeres nå stadig mer grønnsaker som utkonkurrerer de norske, og ifølge Findus inngår også importgrønnsaker i matvarekjedenes egne merkevarer.

Arbeiderpartiet har lenge vært opptatt av at forbrukerne skal gjøre opplyste valg, noe vi må sikre gjennom god merking av innholdet i og opprinnelsen til matvarene. Det gjelder også for kjedenes egne merkevarer. Deler statsråden det synet?

Statsråd Jon Georg Dale [12:33:57]: Det er definitivt slik at dess bedre val forbrukerne vert sette i stand til å ta gjennom merkeordninga, dess betre er det. Samtidig er det slik at viss vi berre aukar på med merkeordningar, kan det fort fortone seg som ein jungel som det er vanskeleg å navigere i. Det gjer at vi er avhengige av å ha målretta merkeordningar som er gjenkjennelege for forbrukarane over tid. Så eg trur at i staden for å ha ei rekkje merkeordningar, må vi ha nokre som er velfungerande. Vi ser f.eks. at merkeordninga som Matmerk no har på dei norske produkta, er merke som mange forbrukarar kjenner igjen. Det er viktig for at ein skal finne varene viss ein ønskjer å velje norsk.

Men eg meiner at norsk landbruk og norsk grønsakproduksjon – frukt og bær – har eventyrlege moglegheiter til å fortsetje å utvikle seg, fortsetje å auke produksjonen. Og det skal vi fortsetje å leggje til rette for.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:35:00]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdig behandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.